

PM 2017:122 RI (Dnr 181-832/2017)

Uppföljning av budget 2017 - Tertialrapport 1 per den 30 april med helårsprognos

Humanitärt undantag i plan och bygglagen, skrivelse av Lotta Edholm (L), dnr 108-2041/2015

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015, årsrapport från Funktionshinderombudsmannen, dnr 151-571/2016

Avtal med SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm) om bostadslägenheter för nyanlända, dnr 112-2126/2016

Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola i Stockholms stad 2016, dnr 140-801/2017

Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden, dnr 140-610/2017

Upphandling av ramavtal för statistik, dnr 220-881/2017, dnr 220-882/2017, dnr 220-883/2017

Uppföljning Stockholms stads miljöprogram dnr 134-932/2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Tertialrapport 1 för år 2017 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 76,3 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2017 års budget enligt bilaga 1 till promemorian.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 11,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter i 2017 års budget enligt bilaga 1 till promemorian.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 10,0 mnkr. Finansiering sker genom utdelning från stadens donationsfonder enligt bilaga 1 till promemorian.
5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 7,6 mnkr. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under kommunstyrelsen m.m. i 2017 års budget enligt bilaga 1 till promemorian.

6. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 476,9 mnkr för redovisade omslutningsförändringar enligt bilaga 1 och 2 till promemorian.
7. Förändring av målvärden, indikatorer och nyckeltal i kommunfullmäktiges budget för 2017 fastställs enligt bilaga 3 till promemorian.
8. Nämnderna uppmanas och stadens bolag anmodas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilagorna 3 och 4 till promemorian.
9. Förändring av resultatenheter godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Nämnderna medges medel för sociala investeringar med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
11. Stadsdelsnämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader inom verksamhetsområdet Individ och familjeomsorg med 7,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2017 års budget enligt bilaga 11 till utlåtandet.
12. Lägesrapporten för Norra Djurgårdsstaden godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
13. Stadsdirektören får i uppdrag att genomföra upphandling av statistiktjänster, utrednings- och utvärderingstjänster samt undersökningstjänster. Vidare får stadsdirektören även i uppdrag att besluta om förfrågningsunderlag, tilldelning av kontrakt, tecknande och löpande avtalshantering inklusive beslut om ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
14. Funktionshinderombudsmannens årsrapport Delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015, dnr 151-571/2016, godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
15. Avtal med SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm) om bostadslägenheter för nyanlända, dnr 112-2126/2016 besvaras med vad som sägs med hänvisning till promemorian.
16. Utbildningsnämndens rapport Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola i Stockholms stad 2016, dnr 140-801/2017, godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
17. Utbildningsnämndens rapport Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden, dnr 140-610/2017, godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
18. Uppföljningen för 2016 för Stockholms stads miljöprogram 2016-2019, dnr 134-932/2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
19. Skrivelse av Lotta Edholm (L) om ”Humanitärt undantag i plan- och bygglagen”, dnr 108-2041/2015, anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
20. Utöver vad som framgår ovan avslås övriga framställningar i tertialrapport 1 från nämnderna.

21. Nyckeltal med utfall för år 2016 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 5 till promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Ärendet utgör stadens tertialrapport 1 per 30 april 2017. Ärendet har beretts av stadsledningskontoret. Samtliga nämnders tertialrapporter per den 30 april med helårsprognos har analyserats i förhållande till budget 2017.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Tertialrapport 1 visar en fortsatt god måloppfyllelse. I den bedömning stadsledningskontoret gör av hur stadens verksamheter kommer klara att genomföra de av fullmäktige beslutade aktiviteterna och uppnå de indikatorer som strävar mot de långsiktiga målen framgår att kontoret anser att flertalet mål kan uppnås.

Avseende målet att Stockholm ska vara en stad som håller samman gör stadsledningskontoret bedömningen att sex av de sju verksamhetsmålen kan uppnås helt medan det sjunde målet bedöms uppnås delvis. Förutsättningarna för att barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor bedöms som goda och flera nämnder visar att de kommer uppnå sina mål. En utmaning är att fortsatt arbeta för att alla barn kan få en undervisning som leder till att de klarar skolans mål. Här finns fortfarande alltför stora skillnader och utbildningsnämnden uppmanas därför att återkomma med förtydliganden av hur skillnaderna mellan skolor kan minska samt skolresultaten höjas. Målen om tidiga sociala insatser och att staden ska vara en stad med levande och trygga stadsdelar bedöms uppnås helt bland annat genom förstärkt förebyggande socialt arbete och riktade insatser för att öka tryggheten i exempelvis Järvaområdet. Även om stadsledningskontoret visar på hur nämnderna gör många viktiga insatser är det viktigt att visa att mer behövs göras. Stockholm ska vara en stad där alla kan känna sig trygga och då måste ansträngningarna öka ytterligare framöver.

Stockholm bygger i en historiskt hög takt vilket bidrar till målet om att Stockholm ska vara en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo bedöms uppfyllas. Även om bostadsmålet generellt bedöms nås med marginal är det angeläget att stadens bostadsbolag, den överhettade byggmarknaden till trots, intensifierar ansträngningarna för att uppnå målen.

Avseende målet om att Stockholm ska ha ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla redovisar stadsledningskontoret de många beslut som fattats under första kvartalet för att öka det tillgängliga utbudet av anläggningar.

Att alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande förutsätter insatser för kultur även i ytterstaden vilket också redovisas i ett flertal verksamhetsaktiviteter.

Äldres rätt till trygghet och äldreomsorg av god kvalitet understöds både av nämndernas bedömning av måluppfyllelse och förslaget i tertialrapport 1 att fördela ekonomiska medel för att etablera aktivitetscentra som ska ordna aktiviteter och främja social gemenskap. Kvalitet uppstår i mötet mellan äldre och personal. Därför är det också mycket positivt att äldreomsorgen förbättrat resultatet i medarbetarundersökningen allra mest av verksamheterna.

Eftersom fyra av sex verksamhetsmål bedöms uppfyllas helt och resterande två bedöms uppfyllas delvis anser stadsledningskontoret att målet om ett klimatsmart Stockholm uppnås.

Genom effektivisering och exempelvis betydande utbyten av belysning bedöms energianvändningen bli alltmer hållbar. Strategin för ett fossilbränslefritt Stockholm implementeras nu. Insatser pågår för att minska mängden köpt energi för att bättre svara mot målen som kommunfullmäktige ställt upp.

Grundat i de insatser och verksamhetsområden staden har befogenhet över bedöms även målet om miljöanpassade transporter uppnås. Med detta sagt är det uppenbart att fler insatser behövs vidtas. Till följd av bland annat högkonjunktur och befolkningstillväxt samt ökat vägutrymme ökar trafikmängden. De verktyg som krävs för att möta denna utmaning finns delvis på lokal och regional men också i betydande grad på nationell nivå. Genom det beslut kommunfullmäktige fattat om en utbyggd publik laddinfrastruktur förbättras möjligheterna till en omställning av transportsystemet.

Att Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning understöds av såväl nämndernas bedömning av måluppfyllelse som de konkreta beslut som fattats om exempelvis riktlinjer för ett grönare Stockholm.

Avseende resurseffektiva kretslopp genomförs flera aktiviteter men det finns fortfarande områden där måluppfyllelsen är otillräcklig. Ytterligare insatser behövs för att klara det ambitiösa målet för matavfallsinsamling. Anmodan till Stockholms Stadshus AB att uppmana Stockholm Vatten och Avfall AB att vidta åtgärder kvarstår därför.

En giftfri miljö förutsätter ett flertal aktiviteter och det är glädjande att exempelvis trafiknämnden skärpt kraven i upphandlingen av exempelvis entreprenader för klottersanering.

Den sunda inomhusmiljö staden strävar efter förutsätter en rad aktiviteter och i vissa fall behöver nämnderna anmodas att höja ambitionerna. Som helhet bedömer dock flertalet nämnder att de klarar målen. Ett positivt exempel är att miljö- och hälsoskyddsnämnden ökar fokus på tillsyn av bostäder i områden där benägenheten att anmäla problem är mindre.

Stadsledningskontoret bedömer att målet om att Stockholm ska vara ekonomiskt hållbart kommer uppnås helt. Grunden är att alla verksamhetsmål bedöms uppfyllas helt.

Stockholm är, och ska vara en världsledande kunskapsregion. De många projekt och samarbeten som staden driver tillsammans med akademi, forskning och näringsliv är goda exempel på det.

Det ökande företagandet i Stockholm är tillsammans med ökad sysselsättningsgrad och nämndernas bedömning av en god måluppfyllelse en illustration på att Stockholm är en företagsvänlig stad. I en tid när flera företag pekar på en så stark arbetsmarknad att matchningsproblem ökar är det angeläget att ambitionerna stärks ytterligare vad gäller yrkesutbildningar.

Därigenom kan också målet att fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva uppnås. Behovet av försörjningsstöd är det lägsta på femtio år. Ambitionerna för antalet Stockholmsjobb och sommarjobb ska vara fortsatt höga.

Att alla nämnder bedömer att målet om Stockholm som en stad där det är lätt att utbilda sig genom hela livet uppfylls är en viktig beståndsdel i arbetet för att förbättra matchningen och ge fler stockholmare en bättre chans på arbetsmarknaden.

För att klara övriga verksamhetsmål är målet om en långsiktigt hållbar ekonomi en grundläggande förutsättning. Även i denna del gör stadsledningskontoret bedömningen att fullmäktiges mål helt kommer uppfyllas.

Det demokratiskt hållbara Stockholm bidrar till att skapa ett Stockholm för alla. I och med att sju av åtta verksamhetsmål bedöms uppfyllas helt, och ett delvis, skapas förutsättningar för fler att vara med och forma sin framtid.

En mängd aktiviteter bidrar till målet om en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika. Ett sådant viktigt exempel är utbildningsnämndens samarbete med socialnämnden, kommunstyrelsen, Origo resurscentrum och länsstyrelsen för att utbilda lärare i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Att vara en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor förutsätter förutsättningar för kompetensutveckling och att staden säkrar en långsiktig kompetensförsörjning. Arbetet med att ta fram kompetensförsörjningsplaner är därför centralt för stadens verksamheter. Ledarskapet är centralt i en god personalpolitik. Det är därför glädjande att 2017 års medarbetarundersökning visar en påtagligt god utveckling när det gäller att förmedla stadens mål och budskap samt att skapa ett öppet och respektfullt klimat på arbetsplatsen

Flera verksamheter redovisar insatser för att motverka diskriminering och göra Stockholm till en stad som lever upp till mänskliga rättigheter. Genom att stödja ungas organisering har ett flertal utbildningsinsatser, exempelvis rörande hedersrelaterat våld och förtryck, genomförts.

Arbetet med att ta fram en strategi för barnets rättigheter förstärker det arbete som redan sker i nämnder och bolag.

Att ingen ska vara behöva vara rädd för våld i Stockholm är en grundläggande del av det demokratiska Stockholm. Rätten till det egna livet och trygghet i vardagen är fundamental för att skapa ett Stockholm för alla. Stadsledningskontoret redovisar ett flertal insatser som görs för att stärka det våldspreventiva arbetet. Utbildningsnämndens arbete med Mentors in violence prevention är en del av detta. Arbetet med att implementera det nya programmet mot våld i nära relationer är ett annat exempel.

Tillgänglighet för alla stockholmare understöds av att 26 av 27 nämnder redovisar insatser som kan bidra till full måluppfyllelse samtidigt som kommunfullmäktiges sju indikatorer bedöms uppnås. Under lång tid har bristande måluppfyllelse när det gäller tillskapandet av LSS-bostäder varit ett problem. Det är därför ett viktigt besked att stadsledningskontoret nu utreder en ny organisation och ny finansieringsmodell.

De verksamhetsinsatser som gjorts för att öka medborgardialoger bidrar till en demokratisk stad där invånarna har inflytande. I flera fall har arbetet med att utveckla lokala utvecklingsprogram inneburit nya former för medborgardialog som utöver att vara viktiga styrdokument för lokalt utvecklingsarbete också bidragit till förstärkt lokaldemokrati.

Offentlig upphandling i Stockholm bidrar nu till god kvalitet och goda arbetsvillkor. Dessa två faktorer understödjer varandra. Genom trygga och goda

arbetsvillkor förbättras verksamheterna mot brukarna. Två områden där staden nu, till skillnad från tidigare, ställer krav på goda arbetsvillkor är hemtjänsten och persontransporterna.

I tertialrapport fördelas också resurser till stadens verksamheter för att;

- dels stödja verksamheter som har förskolor med höga hyror med 35 mnkr,
- dels 7 mnkr för att bygga ut särskilda boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning,
- dels utveckla aktivitetscenter i anslutning till äldreboenden,
- dels vattenförbättrande åtgärder om 0,5 mnkr.

Därutöver beviljas medel till sociala investeringar om totalt 34,2 mnkr. Det handlar om exempelvis insatser för att stödja fler att utbilda sig i vuxen ålder, att förebygga utanförskap, etablering av Framtid Järva, etablering av Techgården och förstärkta vidaregångar för elever från introduktionsprogram.

Individ och familjeomsorgen står inför fortsatt stora utmaningar vilket framgår tydligt av tertialrapport 1. Stadsdelsnämndernas rapporter visar att de bedömer sig klara detta genom omfördelning av existerande budget. Samtidigt är det en fortsatt stor utmaning inte minst att hantera många fall kopplade till migration och nyanlända. Under kommande halvår sker en stor förändring relaterat till asylsökande som passerat 18 år. Ansvaret för den gruppen faller då på Migrationsverket. Denna förändring kan leda till ett ökat behov av insatser exempelvis avseende stöd till ensamkommande barn som fyller 18 år inför deras flytt. Det kan handla om exempelvis att kontakta mottagarkommun för att säkerställa att personen fortsatt ska kunna gå i språkintrödnktion. Ett ökande ärendeflöde hos socialtjänsten kan också innebära ett behov av handledning. Av detta skäl bör ytterligare 7 miljoner kronor fördelas till SDN – individ och familj. I och med att det finns en oro bland ensamkommande barn som närmar sig 18-årsåldern för flytt till Migrationsverkets anläggningsboende uppdras socialnämnden att fördela medel från Uppdrag Psykisk Hälsa till stadsdelsnämnder så att de två ungdomsmottagningar i staden som når flest ensamkommande barn kan förstärka sitt arbete.

Totalt fördelas 83,3 mnkr från central medelsreserv. Dessa insatser är möjliga för att fullmäktige fattade beslut om en väl avvägd central medelsreserv. De alternativa budgetförslag som redovisades till fullmäktige hade med andra ord omöjliggjort alla dessa insatser. Det visar på värdet av en reserv som på ett ansvarsfullt sätt ger förutsättningar för stadens verksamheter att möta viktiga behov under året.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Tertialrapport 1 för år 2017 för Stockholms stad godkänns.
2. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 76,3 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2017 års budget enligt bilaga 1 till promemorian.
3. Nämnderna medges budgetjustering för ökade investeringsutgifter med 11,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter i 2017 års budget enligt bilaga 1 till promemorian.
4. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 10,0 mnkr. Finansiering sker genom utdelning från stadens donationsfonder enligt bilaga 1 till promemorian.

5. Nämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader med 7,6 mnkr. Finansiering sker genom att omdisponera för ändamålet avsatta medel under kommunstyrelsen m.m. i 2017 års budget enligt bilaga 1 till promemorian.
6. Nämndernas budgetar justeras för ökade kostnader och intäkter med 476,9 mnkr för redovisade omslutningsförändringar enligt bilaga 1 och 2 till promemorian.
7. Förändring av målvärden, indikatorer och nyckeltal i kommunfullmäktiges budget för 2017 fastställs enligt bilaga 3 till promemorian.
8. Nämnderna uppmanas och stadens bolag anmodas, genom Stockholms Stadshus AB, att justera och komplettera sina indikatorer och målvärden enligt vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande och bilagorna 3 och 4 till promemorian.
9. Förändring av resultatenheter godkänns med hänvisning till vad som sagts i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
10. Nämnderna medges medel för sociala investeringar med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
11. Stadsdelsnämnderna medges budgetjustering för ökade nettokostnader inom verksamhetsområdet Individ och familjeomsorg med 7,0 mnkr. Finansiering sker ur Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov i 2017 års budget enligt bilaga 11 till utlåtandet.
12. Lägesrapporten för Norra Djurgårdsstaden godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
13. Stadsdirektören får i uppdrag att genomföra upphandling av statistiktjänster, utrednings- och utvärderingstjänster samt undersökningstjänster. Vidare får stadsdirektören även i uppdrag att besluta om förfrågningsunderlag, tilldelning av kontrakt, tecknande och löpande avtalshantering inklusive beslut om ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
14. Funktionshinderombudsmannens årsrapport Delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015, dnr 151-571/2016, godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
15. Avtal med SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm) om bostadslägenheter för nyanlända, dnr 112-2126/2016 besvaras med vad som sägs med hänvisning till promemorian.
16. Utbildningsnämndens rapport Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola i Stockholms stad 2016, dnr 140-801/2017, godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
17. Utbildningsnämndens rapport Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden, dnr 140-610/2017, godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
18. Uppföljningen för 2016 för Stockholms stads miljöprogram 2016-2019, dnr 134-932/2017 godkänns med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
19. Skrivelse av Lotta Edholm (L) om ”Humanitärt undantag i plan- och bygglagen”, dnr 108-2041/2015, anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.
20. Utöver vad som framgår ovan avslås övriga framställningar i tertialrapport 1 från nämnderna.

21. Nyckeltal med utfall för år 2016 godkänns med hänvisning till vad som sägs i bilaga 5 till promemorian.

Stockholm den 8 juni 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilagor

1. Av nämnderna begärda och av stadsledningskontoret avstyrkta/tillstyrkta budgetjusteringar samt av nämnderna redovisade omslutningsförändringar
2. Resultatprognos och prognos på investeringsplan
3. Förändring av kommunfullmäktiges indikatorer, målvärden och nyckeltal med mera
4. Uppmaning till stadens nämnder och anmodanden till stadens bolag
5. Nyckeltal med utfall för år 2016
6. Lägesrapport för Norra Djurgårdsstaden
 - 6.1 Lägesrapport Norra Djurgårdsstaden hållbarhetsredovisning
 - 6.2 Lägesrapport Norra Djurgårdsstaden ekonomirapport
7. Delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015 - Funktionshinderombudsmannens årsrapport 2016
8. Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola i Stockholms stad 2016
9. Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden
10. Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2016-2019
11. Budgetjusteringar som finansieras ur central medelsreserv 2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson och Cecilia Brinck (alla M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

På det hela taget visar tertialrapport 1 för 2017 att mycket av utvecklingen i Stockholm går i en positiv riktning. Medborgarnas nöjdhet med stadens verksamheter är god och Stockholm är överlag en attraktiv stad att arbeta, starta företag och bygga bostäder i. Det välkomnar vi. En stabil ekonomi är ett medel för att säkerställa att inte vår gemensamma välfärd – förskola, skola och äldreomsorg – ska utsättas för nedskärningar på grund av budgetunderskott. Det är bara med robusta finanser som grund som välfärden får stabila förutsättningar och kan utvecklas för framtiden.

Särskilt tydligt blir den socialdemokratiskt ledda majoritetens bristande ansvarstagande för stadens ekonomi inom stadsdelsnämndssektorn. För individ- och familjeomsorgen prognostiseras ett underskott på 63,4 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Sju stadsdelsnämnder prognostiserar underskott. Störst underskott prognostiserar Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd med 24 miljoner kronor samt Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd med 22,5 miljoner kronor.

Stöd- och service till personer med funktionsnedsättning prognostiserar ett underskott på 38 miljoner kronor efter resultatdispositioner. Nio stadsdelsnämnder prognostiserar underskott och störst underskott prognostiserar Skarpnäcks stadsdelsnämnd med nio miljoner kronor samt Skärholmens stadsdelsnämnd med åtta miljoner kronor.

Alla dessa underskott sker trots de båda skattehöjningar som majoriteten har genomfört sedan 2014. Det kan knappast göras tydligare hur Socialdemokraternas oförmåga till prioriteringar, budgethållning och ekonomiskt ansvarstagande drabbar stockholmarnas välfärd. Det råder också en stor osäkerhet kring nämndernas möjligheter att rekrytera och behålla framförallt förskollärare, lärare, socialsekreterare, biståndshandläggare samt projektledare och specialister inom de tekniska områdena.

Allvarligast ser vi på att den socialdemokratiskt ledda majoriteten bedriver en kortsiktig ekonomisk politik som tydligt riskerar att urholka Stockholms soliditet och försvaga dess finansiella ställning. Det är ett ofrånkomligt resultat av Socialdemokraternas medvetna politik att höja skatten, kraftigt höja investeringstakten och samtidigt minska intäkterna från realisationsvinster. Resultatet blir en kommunkoncern med påtagligt försvagad soliditet och ökad skuldbörda. Detta kommer i sin tur att hota välfärdens verksamheter.

Trots det stora antal studentbostäder som Alliansen lämnade över kan vi konstatera att årsmålet för indikatorn Antal färdigställda studentbostäder inte kommer att uppnås. Tertialrapporten visar att endast sju studentbostäder av årsmålet på 2 460 har färdigställts hittills och årsmålet bedöms endast möjligt att uppnås delvis. Det innebär också att stadens åtagande om 4 000 studentbostäder till studentbostadsåret 2017 inte kommer att nås, då dessa bedöms stå klara först under 2018.

Vidare konstaterar vi att stadens bostadsbolag fortsatt missar sina produktionsmål. För 2017 prognostiserar såväl Svenska Bostäder som Familjebostäder att målen endast kommer att uppnås delvis, och Stockholms hem prognostiserar att målet inte kommer att uppnås alls. Stadens tre bostadsbolag redovisar sammantaget att inte en enda allmännyttig hyresrätt har påbörjats hittills i år. Det måste tyvärr anses vara underkänt ställt i relation till det aggregerade årsmålet om 1 900 bostäder.

Det blir allt tydligare att det skett en ambitionssänkning när det kommer till att hålla Stockholm snyggt, rent och tryggt. I slutet av maj hade det inkommit fler anmälningar om klotter än under hela år 2013 och i den här takten kommer klottret vida överstiga en dubbling jämfört med år 2014 och 2015. Samtidigt är endast 68 procent nöjda med renhållningen i staden. Prioritet bör ligga på att öka ambitionerna och avsätta mer pengar för att göra Stockholm till den rena och snygga stad den bör vara. Detta är, precis som klottersantering, en trygghetsskapande åtgärd.

Det är positivt att luftkvaliteten blivit bättre avseende partiklar, men allvarligt att målet inte uppnås för kvävedioxid. Detta visar tyvärr att flera av de åtgärder som införts inte är tillräckligt verkningsfulla.

Trafiknämnden ansvarar för många omfattande infrastruktursatsningar, vilka riskerar att bli lidande om kostnadskontrollen inte fungerar. Prognossäkerheten anses godkänd, men vi undrar hur detta kan komma sig då den ligger flera procent från målet samtidigt som vi ser hur projekt efter projekt överskrider de ursprungliga kostnadsberäkningarna.

Kostnadsöverskridanden riskerar att tränga undan andra viktiga investeringar, vilket vore mycket olyckligt. Det är lätt att öka ambitionerna, men det är en annan sak att leverera och vi kan bara hoppas se ökad leverans i enlighet med trafiknämndens antagna planer och investeringsplaner under resten av år 2017.

Socialdemokraterna gick till val på att Stockholms skolor skulle prioriteras och lovade Stockholms väljare stora satsningar på skola och lärarlöner. Skatten har höjts och dessa pengar skulle enligt retoriken gå oavkortat till Stockholms skolor. Det har sedan gång på gång visat sig att detta endast varit just retorik. Förlorarna är Stockholms elever, lärare, skolledare, och föräldrar

I budgeten för år 2017 gjorde Socialdemokraterna den lägsta höjningen av schablonbeloppet på tolv år. Höjningen av schablonbeloppet täcker knappt inflationstakten,

inte heller ger det utrymme för löneökningar för de anställda inom förskolan eller skolan. Redan nu visar tertialrapport 1 för utbildningsnämnden röda siffror. Prognosen för skolorna i egen regi visar underskott med sammanlagt 121,5 miljoner kronor. Dessutom redovisas ett underskott om 88 miljoner för kostnader för skolskjuts.

Trots utlovade satsningar på trygghet och arbetsro så lyser resultaten med sin frånvaro. Utbildningsnämnden visar gula markeringar på i princip samtliga indikatorer som rör detta, det är oacceptabelt. Arbetet ska bedrivas i syfte att minska skillnaderna mellan skolor och höja skolresultaten, men återigen ser vi hur skillnaderna mellan stadsdelar, skolor och elever ökar samtidigt som betygsresultaten i årskurs 9 försämrats betydligt jämfört med tidigare. Stockholms elever och lärare förtjänar en skolpolitik sätter fokus på kunskap och där politiska beslut och prioriteringar strävar efter att förverkliga och fördjupa detta. Tyvärr verkar den socialdemokratiskt ledda majoriteten välja en annan väg.

Elevantalsökningen i år, liksom under en överskådlig framtid, är hög. Men på skolområdet kan vi dessvärre notera att Socialdemokraternas politik hittills mest har inneburit en avvisande inställning till nyetableringar av fristående skolor. Socialdemokraternas politik är tydligt fientlig till fristående skolhuvudmän. Om alla dessa elever ska få en bra skolgång måste fristående såväl som kommunala skolor ges goda förutsättningar att verka, konkurrera och erbjuda en högkvalitativ utbildning. Att istället låta de ideologiska skygglapparna diktera valfrihetsmotståndet är beklagligt för Stockholms befintliga och tillkommande elever. Det riskerar också att leda till, när färre utövare tillåts bidra, att trängseln i skolorna och därmed klasstorlekarna ökar, tvärt emot vad Socialdemokraterna lovade stockholmarna före valet. Satsningar på kvalitet går inte att göra enbart i ord, de måste också åtföljas av handling och konkreta beslut. Men den rödgrönrosa majoriteten har hittills inte presenterat ett enda förslag på hur skolan i Stockholm ska bli bättre.

Inom förskolan är problemet ett annat. Behovet av att hitta en lösning för att få fler förskollärare i verksamheten är fortfarande trängande, då en av de viktigaste faktorerna för att förskolan ska kunna hålla en hög kvalitet är en välutbildad personal och att andelen förskollärare är hög. Vi ser därför tyvärr att bristen på förskollärare riskerar att påverka kvaliteten inom förskolan negativt under Socialdemokraternas styre. Särskilt allvarig är förskolläraryrket mot bakgrund av den ofinansierade rätt till heltid för barn till föräldralediga som den rödgrönrosa majoriteten infört från och med innevarande år, där förskolor flaggat för ökad arbetsbelastning och beskrivit regelförändringen som att den tär på verksamhetens resurser.

Stockholms stads arbetsmarknad visa på en god utveckling men dessvärre gäller inte detta i alla delar av staden. I stadsdelar som Rinkeby-Kista, Spånga-Tensta och Skärholmen var andelen arbetslösa 6,4 procent, 5,4 procent respektive 4,6 procent, jämfört med innerstaden där arbetslösheten ligger som högst på 2,0 procent för april 2017. Oavsett om man bor i Rinkeby eller Norrmalm ska människor få förutsättningar för egenförsörjning och känna tryggheten av att ha ett jobb att gå till.

Det är tydligt att ett nytt utanförskap har vuxit fram som drabbar främst unga och utrikes födda. Här måste till konkreta verktyg för att människor ska kunna gå från utanförskap till delaktighet. Målsättningen är att alla stockholmare ska kunna arbeta och utbilda sig utifrån sina egna förutsättningar. Ett jobb är mer än en lön. Ett jobb är gemenskap, trygghet, frihet och ger möjlighet för människor att växa.

Stockholm är beroende av ett vitalt, innovativt och diversifierat näringsliv för att utvecklas som attraktiv stad med en stark sysselsättning. Det är därför oroande att Stockholm har rasat kraftigt i Svenskt Näringslivs årliga ranking av näringslivsklimatet i Sveriges kommuner. Ett företagsklimat som upplevs som ogynnsamt hotar framtida investeringar och etableringar, vilket stockholmarna och staden som helhet förlorar på.

Sedan majoritetsskiftet 2014 har Socialdemokraterna fört en ideologisk kommunaliseringspolitik beträffande verksamheter som drivits av enskilda aktörer. Flera verksamheter, allt från vård- och omsorgsboenden till parklekar och sociala verksamheter, har tagits i kommunal regi. Två nyliga exempel är Postiljonens äldreboende i Farsta som har varit

en mycket väl fungerande verksamhet men som den rödgrönrosa majoriteten beslutat att kommunalisera samt vård- och omsorgsboendet Rio på Östermalm, som fått höga kvalitetsbetyg, men som den socialdemokratiskt ledda majoriteten beslutat att överta i kommunal drift. Så äventyras valfriheten och mångfalden i välfärden, investeringsviljan och stadens ekonomiska hushållning, detta i ett läge när välfärdsbehoven är stora och ständigt växer. Fyra av fem jobb skapas i de mindre företagen, det ger inte bara arbetstillfällen och tillväxt, det ger också skatteintäkter.

Stockholm ska vara en stad med levande och trygga stadsdelar. Men ett antal stadsdelsnämnder står inför stora utmaningar när det gäller att säkerställa trygghet för invånarna. Stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har prognostiserat delvis måluppfyllelse för verksamhetsområdesmålet. Genomförd medborgarundersökning i stadens stadsdelar visar att 74 procent av respondenterna anser att deras stadsdel är trygg att bo i, vilket är lägre än fullmaktiges årsmål om 75 procent. Fler män än kvinnor upplever trygghet. Andelen respondenter som uppger att de ofta avstår från att gå ut på torg, parker/gångvägar efter mörkrets inbrott har ökat till 53 procent jämfört med 50 procent 2015. Det förekommer även skillnader mellan stadsdelsnämnderna. Vi kan se hur trygghetsklyftorna ökar i staden, där bostadsadressen avgör hur trygg man känner sig. Otryggheten i Stockholm ökar på flera punkter enligt den nationella trygghetsundersökningen (NTU) på regional nivå från BRÅ.

I Svenskt Näringslivs årliga enkätundersökning skattar företagarna i Stockholm företagsklimatet endast som godtagbart, en trea på en skala upp till sex. Av länets 26 kommuner ligger Stockholm på plats 21 när företagarna rankar klimatet. I enkätundersökningen om det lokala företagsklimatet har företagare i staden även fått svara på frågor om olika typer av brottslighet mot företag. Över hälften av företagarna svarar ja på frågan om de upplever att brottslighet är ett problem för det egna företaget i staden. 37 procent av företagarna i Stockholms stad som svarade på enkäten upplever ett större problem med brottslighet idag jämfört med för två år sedan. Endast 4,5 procent ser en minskning. Vanligaste brottstyperna är bedrägerier, inbrott, rån och skadegörelse. Företagande betyder så otroligt mycket för jobbskapande och framtidsutsikter och Stockholms företagare förtjänar bättre. Därför måste brottsligheten knäckas innan den knäcker företagandet.

Vi har vid flertalet tillfällen påpekat att fastighetsnämnden behöver säkerställa att enskilda investeringsprojekt håller budget. Sammantaget handlar det om drygt två miljarder kronor i kostnadsökningar sedan valet 2014. Vi konstaterar att stadsledningskontoret fortsatt riktar kritik mot nämnden och påtalar att det är nödvändigt att ett antal åtgärder vidtas för en budget i balans.

Arbetsvillkoren för socialsekreterare i Stockholm stad har kraftigt försämrats. I höstas rapporterades om socialsekreterarnas höga arbetsbelastning, den omfattande personalomsättning samt svårigheter att rekrytera erfaren personal. Stockholms stad måste kunna garantera rättsäkerhet och kvalitet i arbetet. Dessvärre har vi en situation där utsatta barn och vuxna riskerar att inte få sina rättigheter tillgodosedda på grund av socialsekreterans pressade arbetssituation. Det är därför välkomnande att en handlingsplan har arbetats fram för att öka kvalitén inom socialtjänsten, men det krävs att detta även omvandlas till praktisk handling.

Frågan om fattiga EU-medborgare som tigger i Stockholm och Sverige är en svår och omfattar många dimensioner. Grundproblematiken kan inte lösas av en enstaka kommun eller land, men det är viktigt att Stockholms stad tar ett tydligt ansvar för att lyfta diskussionen och finna en lösning på denna utmaning som kombinerar hänsyn för socialt utsatta människor med konkreta åtgärder som upprätthåller gällande lagstiftning och tillgodoser berättigade krav på trygghet och ordning i det offentliga rummet. Det är oroväckande att den rödgrönrosa majoriteten inte tar till sig av den kritik som framförts av stockholmarna om de sanitära olägenheter som förekommer vid bosättningar i offentliga utrymmen samt den ökade otryggheten.

Socialdemokraterna berömmar sig av att ha ökat ramen för idrottsnämnden. Det kan låta bra, men problemet är att när alla investeringsprojekt blir dyrare kommer det inte bli mycket utrymme över till nya investeringar.

I en tid när Stockholm växer i en historisk omfattning krävs ett politiskt ledarskap som klarar av att förena höga ambitioner för välfärden med omfattande investeringar och en stabil och långsiktigt hållbar ekonomi. Det är efter snart tre år uppenbart att Socialdemokraterna inte är kapabla att axla detta ansvar. Istället har den rödgrönrosa majoriteten slagit in på en politisk kurs där stockholmarna drabbas trefalt av höjd kommunalskatt och ökad skuldsättning. Alliansen utgör ett tydligt alternativ till denna ansvarslösa politik. Vi vet att Stockholm kan mer och att stockholmarna förtjänar bättre.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) samt Björn Ljung (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Karin Ernlund (C) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Tertialrapporterna med helårsprognos utgör en del av den löpande uppföljning som kommunstyrelsen har ansvar för. Uppföljningen bygger i huvudsak på att prognostiserade avvikelser mot budget och mot verksamhetens mål redovisas och kommenteras. Syftet är att samlad information om ekonomi och verksamhet ska ge stadens ledning en helhetsbild av budgethållning, effektivitet och kvalitet i relation till beslutade mål. Underlagen utgör en viktig del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

Enligt stadsledningskontorets anvisningar för uppföljning av kommunfullmäktiges budget 2017 ska stadens nämnder liksom tidigare år upprätta tertialrapport 1 med fokus på avvikelserapportering samt eventuella åtgärder för att ha en ekonomi i balans och att uppnå kommunfullmäktiges mål.

Stadsledningskontoret har analyserat samtliga nämnders rapporter.

Kommunfullmäktige har fastställt fyra inriktningsmål samt 26 underliggande mål för verksamhetsområden. Under respektive inriktningsmål ges en sammanfattad bedömning av nämndernas och bolagens prognostiserade uppfyllelse av årsmålet.

I föreliggande ärende gör stadsledningskontoret en bedömning av uppfyllelse av verksamhetsområdesmålen för det innevarande året. Bedömningen utgår från hur nämnderna och styrelserna, i sina verksamhetsplaner, beskriver att de kommer arbeta under året för att bidra till uppfyllelse av årsmålen.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 maj 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Uppföljning av kommunfullmäktiges mål

Kommunfullmäktiges inriktningsmål utgör ramen för stadens styrning av verksamheterna. Inriktningsmålen är verksamhetsövergripande och tydliggör vad som är viktigt att nämnder och bolagsstyrelser uppfyller. Tidsperspektivet är en mandatperiod. Uppfyllelsegraden av inriktningsmålen är en förutsättning för att god ekonomisk hushållning uppnås i staden.

Kommunfullmäktiges verksamhetsmål konkretiserar inriktningsmålen för de olika verksamheter som bedrivs i staden. Tidsperspektivet är flerårigt. Målbedömningen som görs ska därför ses som en bedömning av om staden är på rätt väg och i vilken grad det aktuella målet uppnåtts under året än som om det långsiktiga verksamhetsområdesmålet faktiskt har uppnåtts.

För majoriteten av alla verksamhetsområdesmål finns ett antal indikatorer och för varje indikator har satts ett årsmål. Bedömningen av måluppfyllelsen grundas på en sammanvägning av de indikatorer som valts samt nämndernas analyser för respektive verksamhetsområdesmål. Årsmål för indikatorerna sätts utifrån läge, förutsättningar och ambitionsnivå och utifrån vilken nivå som ska uppnås för respektive år.

Ett Stockholm som håller samman

Stockholm är en stad som får alla att växa. Här har alla barn och vuxna framtidstro och

möjligheter att förverkliga sina liv. Stockholm är en sammanhållen stad som sjuder av liv och rörelse i alla stadens delar. Den offentliga välfärden är en grund för livskvalitet och trygghet för stockholmarna under livets alla skeden.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för inriktningsmålet kommer uppnås helt för 2017. Bedömningen baseras på att årsmålet för sex av sju underliggande verksamhetsområdesmål prognostiseras uppnås helt och ett verksamhetsmål prognostiseras uppnås delvis. För bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB görs bedömningen att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året.

Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

Alla barn ska ha lika goda möjligheter oavsett bakgrund. Stadens verksamheter ska bidra till att skapa uppväxtvillkor som ger alla barn samma chans och därigenom värnar barnets rättigheter. Satsningar på att ytterligare höja och värna kvaliteten i skola och förskola är grundläggande för att uppnå målsättningen.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2017. Bedömningen grundas på att 21 av 25 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt, att årsmålet för 12 av kommunfullmäktiges 18 indikatorer bedöms uppnås helt och att 6 bedöms uppnås delvis. Utbildningsnämnden, överförmyndarnämnden och stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör och Hägersten-Liljeholmen prognostiserar att målet kommer att uppfyllas delvis. Utbildningsnämndens bedömning har stor betydelse för stadsledningskontorets bedömning av måluppfyllelsen.

Förskoleverksamhet

Stadsledningskontorets bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls helt. Det grundar sig på stadsdelsnämndernas bedömning av målet, att tre av kommunfullmäktiges åtta indikatorer uppnås helt eller prognostiseras att uppnås helt samt utbildningsnämndens bedömning som utgår från en sammanställning av stadsdels-nämndernas kvalitetsredovisningar samt skolinspektionens granskning 2016. Stadsdelsnämnderna har därutöver bedömt att de i huvudsak kommer att uppnå sina egna nämndmål och nämnd-indikatorer samt de aktiviteter de föresatt sig i sina verksamhetsplaner. Två stadsdelsnämnder bedömer att de endast uppnår målet delvis. Redovisning för fristående förskolor sker endast i samband med verksamhetsberättelse 2017. Alla uppmaningar i avstämnings-ärendet är fullföljda för förskola.

Utbildningsnämnden stödjer övergripande stadsdelsnämnderna i arbetet med måluppfyllelsen och för att öka likvärdigheten samt förstärka det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan. Nämnden har ett ansvar att följa upp den kommunala förskoleverksamheten utifrån de nationella målen i läroplanen. Det innebär bland annat att nämnden årligen sammanställer en kvalitetsredovisning till kommunfullmäktige som utgår från stadsdelsnämndernas kvalitetsredovisningar. Den samlade kvalitetsredovisningen visar att måluppfyllelsen är hög vilket även bekräftats av skolinspektionens tillsyn 2016 och vårdnadshavarnas bedömning i förskoleundersökningen

Grundskola och gymnasieskola

Stadsledningskontorets bedömning är att målet för verksamhetsområdet uppfylls delvis, vilket överensstämmer med utbildnings-nämndens målbedömning. Utfall finns för två av indikatorerna, *Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan* samt *Andel gymnasieelever som är trygga i skolan*. Utfallen för dessa indikatorer når inte upp till kommunfullmäktiges årsmål.

Skillnaderna mellan skolor beroende på socioekonomiska förutsättningar är fortsatt stora, vilket är den viktigaste bakom-liggande orsaken till att de totala resultaten i Stockholms stad inte når målen. Detta ställer höga krav på tydliga strategier och åtgärdsplaner samt en kontinuerlig uppföljning och utvärdering av skolornas löpande utvecklingsarbete avseende resultat och kvalitet. Mot bakgrund av detta kvarstår två av uppmaningarna som framfördes i *Avstämning av mål och budget 2017*: Att beskriva vad som planeras under 2017 för att höja pojkars skolresultat i områden och skolor med högt socioekonomiskt index, samt att utveckla

och förtydliga arbetet med den i budget 2017 beslutade aktiviteten ”Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknads-nämnden samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index”. Utbildningsnämnden uppmanas att i samband med tertiär rapport 2 förtydliga på vilket sätt de planerar att arbeta inom dessa områden i syfte att minska skillnaderna mellan skolor, höja skolresultaten och därmed måluppfyllelsen av verksamhetsområdesmålet.

Goda exempel och åtgärder för bättre måluppfyllelse

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Goda exempel på detta är bland annat idrottsnämnden, som arbetar för att alla barn och ungdomar oavsett bakgrund ska få möjlighet att utöva idrott och motion. Särskilt arbete sker för att ungdomar i socioekonomiskt svagare områden ska ha möjlighet att idrotta och riktade insatser genomförs för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Kulturnämnden gör under 2017 en särskild satsning för att nå barn och unga i områden där deltagandet i dess verksamheter är lägst idag, vilket främst sker genom El Sistema, en stiftelse som med musikens hjälp vill ge barn verktyg att skapa sig en bättre tillvaro och vill ge alla barn i Sverige möjlighet till en positiv utveckling genom musicerande i kör och orkester. Överförmyndarnämndens bedömning av delvis måluppfyllelse bygger främst på att nämnden inte uppfyller sitt nämndmål *Ärenden om god man för ensamkommande barn handläggs inom 48 timmar*. Nämnden beskriver i ärendet hur de ska nå en bättre måluppfyllelse med nya arbetssätt och rutiner för att minska handläggningstiden.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s års mål	Utfall T1			Helt/delvis/ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	41 %	38,9 %	37 %	2 %	Delvis	Utfall har ökat jämfört med 38 % vid T1 2016. Skärholmen ökar från 32,2 % VB 2016 till 38,3 % T1 pga. tidigare felberäkning. 8 av 14 stadsdels- nämnder bedömer helt.
Antal barn per grupp	16	16			Helt	Samma som T1 2016. Bromma och Skarpnäck utmärker sig med 17,1 och Norrmalm med 13,7 barn/grupp.
Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	5,1			Delvis	Minskat från 5,2 T1 2016. Bromma 5,4 har flest och Rinkeby-Kista samt Farsta minsta antal barn/anställd.

Andel elever i årskurs 8 som känner sig trygga i skolan	87 %	84 %	88 %	81 %	Delvis	Utfallet har ökat från 82 % 2016
Andel gymnasieelever som är trygga i skolan	95 %	88 %	88 %	88 %	Delvis	Utfallet har sjunkit från 90 % 2016.

Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

För att förebygga sociala problem ska stadens verksamheter fokusera på det förebyggande arbetet och tidiga insatser. Den sociala barn- och ungdomsvården och missbruksvården ska förstärkas och socialsekreterarnas arbetssituation förbättras. Insatser mot hemlöshet ska stärkas och stadens handlingsplan för utveckling av socialpsykiatri ska genomföras.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att samtliga 23 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för nio av kommunfullmäktiges tio indikatorer bedöms uppnås helt och en bedöms uppnås delvis. Vidare har samtliga nämnder vidtagit åtgärder i enlighet med uppmaningar i *Avstämning av mål och budget 2017*.

Stadsledningskontoret konstaterar att indikatorn *Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats* uppfylls delvis. Resultatet har försämrats sedan verksamhetsberättelsen 2016. Andelen pojkar som återaktualiseras är högre än andelen flickor och ett försämrat utfall förklaras bland annat mot faktorer som låga skolresultat, hög andel som saknar gymnasiebehörighet, kriminalitet och annat socialt nedbrytande beteende. Indikatorn bedöms uppnås delvis då flertalet nämnder rapporterar sjunkande resultat och skillnader mellan pojkar och flickor. Stadsledningskontoret uppmanar därför alla nämnder att utveckla analyserna och vid behov föreslå åtgärder till tertiärrapport 2.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför en rad olika aktiviteter under året som bedöms bidra positivt till utvecklingen inom området och måloppfyllelsen. Bland dessa kan nämnas att socialnämnden fortsätter att förstärka den sociala barn- och ungdomsvården genom förstärkningsteamet. Det förebyggande och uppsökande arbetet för att tidigt upptäcka barn och unga i riskzon har prioriteras, i den interna samverkan och med externa aktörer. Sociala insatsgrupper (SIG) och Pilotprojekt skola och socialtjänst (PPSS) utgör goda exempel på samverkansarbete som syftar till att kunna ge utsatta målgrupper ett tidigt, koordinerat stöd.

Samverkan mellan socialtjänsten och skolorna fortsätter att utvecklas inom ramen för *Uppdrag psykisk hälsa* för att stötta barn och unga att komma ut i organiserade fritidsaktiviteter.

Nämnderna erbjuder vidare utbildningar för att stärka föräldrar, familjer, medarbetare inom staden och andra professionella. Barn- och föräldraperspektivet i missbruks- och beroendevården fortsätter att utvecklas och den interna samverkan stärks. Stadens preventiva insatser för att nå unga som brukar narkotika fortsätter att utvecklas bland annat genom det digitala utbildningsmaterialet *Koll på cannabis*, som riktar sig till vuxna som arbetar med unga.

Staden har under tertiäret levt upp till tak över huvudet-garantin (TÖG). Flertalet stadsdelsnämnder har boendesamordnare eller boendeteam med uppdrag att bedriva uppsökande arbete och stödja individer för att förhindra vräkning och hemlöshet. Familjer med osäker boendesituation har särskilt uppmärksammas. Hemlösa har erbjudits hjälp- och stödsatser och en väg till ett stabilt och självständigt boende.

Under perioden har de första ansökningarna om sociala investeringar beretts och förslag till beslut återfinns i detta ärende. Tidiga insatser är en röd tråd i ansökningarna och flertalet föreslagna insatser syftar till att minska sociala skillnader för barn och unga i staden.

Staden fortsätter att ta emot många nyanlända som anvisas till kommunen efter beslut om uppehållstillstånd. Kommunstyrelsen samordnar stadens insatser för nyanländas etablering och arbetar brett tillsammans med ett flertal nämnder och bolag för att hitta genomgångsbostäder exempelvis Örby. Under perioden har ett arbete påbörjats med att ta fram långsiktiga strategier och en tydlig ansvars- och rollfördelning kring det sociala stödet till de nyanlända för en snabb väg till egen försörjning.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1			Helt/delvis/ ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats	84 %	82 %	84 %	82 %	Delvis	12 av 14 nämnder bedömer att målet uppfylls helt. Skarpnäck och Spånga-Tensta bedömer att målet delvis uppfylls.
Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	35 %	45 %	57 %	40 %	Helt	14 av 14 nämnder prognostiserar att målet uppfylls helt. Skillnaden mellan kvinnor och män behöver analyseras vidare.

Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

Det offentliga rummet ska ha hög kvalitet med inbjudande och lev-ande parker och torg. Trafiksäkerheten ska höjas. Det brottsförebyggande arbetet ska förstärkas, med särskilt fokus på gatuvåld, sexuella trakasserier och organiserad brottslighet. De lokala utvecklingsprogrammen ska implementeras och det engagemang som finns i lokalsamhället ska tas till vara.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 28 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga kommunfullmäktiges sex indikatorer bedöms uppnås helt.

Bedömningen av måluppfyllelse avser staden som helhet. Stadsledningskontoret noterar dock att ett antal stadsdelsnämnder står inför stora utmaningar när det gäller att säkerställa trygghet för invånarna. Stadsdelsnämnderna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta har prognostiserat delvis måluppfyllelse för verksamhetsområdesmålet.

En särskild satsning pågår i Järva och kommunstyrelsen koordinerar berörda nämnders insatser med fokus på trygghetssituationen.

Den fysiska planeringen och förbättringar i befintliga stadsmiljöer har stor betydelse för den sociala sammanhållningen, tryggheten och för att minska skillnader mellan stadens delar. Strategiska satsningarna samordnas med sociala hållbarhetskommisionens arbete och stadsdelsnämndernas lokala utvecklingsprogram. Arbetet med att stärka stadens gröna kvaliteter kopplas samman med en generell förstärkning av stadsmiljöerna i eftersatta områden

i ytterstaden.

Stadsdelsnämnderna fortsätter sitt förebyggande trygghetsarbete inte minst inom ramen för de lokala utvecklingsprogrammen. Inför tertialrapport 1 har stadsdelsnämnderna tagit fram lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism. Även socialnämnden, utbildningsnämnden, kulturnämnden, idrottsnämnden och arbetsmarknadsnämnden har tagit fram handlingsplaner i detta syfte. Arbetet beskrivs närmare under rubriken Övrigt i detta ärende.

För att säkerställa att den fysiska planeringen främjar en sammanhållen stad har stadsbyggnadsnämnden inom ramen för uppdateringen av översiktsplanen identifierat tyngdpunkter och viktiga samband samt utvecklat analysen av de lokala utvecklingsmöjligheterna.

Arbetet enligt konceptet Levande Stockholm utvecklas ytterligare. Stadens sommargångar utökas med Hornbergs Strand och norra delen av Drottninggatan. Under sommaren provas också konceptet sommartorg på Östberga torg, Torsnäsgränd, Bodholmsgården, Hässelby Gårds torg och Örmängstorget.

I enlighet med stadens trafiksäkerhetsprogram läggs fokus på åtgärder som ger stor trafiksäkerhetseffekt och som staden har rådighet över: hastighetsefterlevnad, säkra huvudgator och ökad kunskap. Dessutom genomförs en kommunikationskampanj för att förbättra samspelet mellan trafikanter.

Flera nämnder tog ett stort ansvar efter terrordådet i april. Trafiknämndens medarbetare och entreprenörer deltog i att upprätthålla tryggheten och säkerställa en värdig och tillgänglig plats för allmänheten att hedra offren. Norrmalms stadsdelsnämnd organiserade en särskild uppsamlingsplats kort efter dådet i anslutning till händelsen. Övriga stadsdelsnämnder i innerstaden bemannade lokaler som erbjöds till människor som inte kunde ta sig från staden under kvällen den 7 april. Socialnämnden ordnade tillsammans med landstinget en tillfällig mottagning för kris- och stödsamtal, som bemannades av personal från social- och ett antal stadsdelsnämnder. Cirka 500 personer beräknas ha varit i kontakt med mottagningen veckorna efter händelsen.

Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

Takten i bostadsbyggandet ska öka med fokus på klimatsmarta bostäder med rimliga hyror. 140 000 bostäder ska byggas 2010-2030, varav 40 000 åren 2014-2020. Hyresrätterna ska bli fler i hela staden. Stadsplaneringen ska skapa långsiktigt hållbara stadsmiljöer som bidrar till jämlika förutsättningar och tar hänsyn till grönområden och behovet av ekosystemtjänster.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att samtliga 24 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för sju av kommunfullmäktiges åtta indikatorer bedöms uppnås helt och en indikator bedöms uppnås delvis.

Årsmålet för indikatorn *Antal färdigställda studentbostäder* höjdes i *Avstämning av mål och budget 2017* till 2 460 för att svara mot stadens åtagande om 4 000 färdigställda studentbostäder 2013-2017. Årsmålet bedöms endast möjligt att uppnås delvis. Till och med april har sju studentbostäder färdigställts. Cirka 1 300 studentbostäder som är under produktion planeras att färdigställas under året. Målet om 4 000 färdigställda bostäder bedöms vara uppfyllt i början av år 2018.

Till och med april uppgår *Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner* till 1 009 stycken. *Antal markanvisade bostäder* uppgår till 1 256 stycken. *Antal markanvisade hyresrätter* är 689, det vill säga drygt hälften av det totala antalet.

Antal påbörjade bostäder januari till april uppgår till 1 478 stycken. *Antal påbörjade hyresrätter* är 579 stycken.

De kommunala bostadsbolagen rapporterar att inga bostäder påbörjats till och med april. Sammantaget prognostiserar de 1 870 påbörjade bostäder under året. AB Svenska Bostäder och AB Stockholms hem prognostiserar att respektive bolagsstyrelses årsmål kommer att uppnås delvis. AB Familjebostäder prognostiserar att bolagsstyrelsens årsmål inte kommer att uppnås.

Stadsledningskontoret konstaterar vidare att arbetet med Stockholmshusen behöver intensifieras för att möta kommunfullmäktiges ambitioner. Stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden uppmanas, och Stockholms Stadshus AB anmodas att uppmana bostadsbolagen, att öka ansträngningarna för att bostadsbolagens mål ska nås på kort och lång sikt, främst avseende Stockholmshusen, men också generellt.

Antal förmedlade försöks- och tränings- samt Bostad förstlänheter via Bostadsförmedlingen uppgår till och med april till 153 stycken, vilket motsvarar 31 procent av årsmålet om 500 stycken.

Antal anvisade bostäder för flyktingar uppgår till och med april till 649 stycken. Samtliga som anvisats till Stockholms stad har fått bostad, antingen i lägenhet eller tillfälligt boende som vandrarhem, kollektivt boende eller boende i privata bostäder (uthyrningar).

Under perioden har beslut om Sverigeförhandlingen tagits. Stockholms stad åtar sig att bygga 49 000 bostäder i influensområdena för ny tunnelbana Älvsjö-Fridhemsplan och Roslagsbanan till år 2035. Med anledning av åtagandet föreslås en ny obligatorisk nämndindikator för stadsbyggnadsnämnden: *Antal färdigställda bostäder i enlighet med Sverigeförhandlingen*, se bilaga 3.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1			Helt/delvis/ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Antal markanvisade bostäder	8 500	1 256	-	-	Helt	delårsutfall
Antal markanvisade hyresrätter	4 250	689	-	-	Helt	delårsutfall
Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner	8 000	1 009	-	-	Helt	delårsutfall
Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner i enlighet med 2013 års Stockholmsförhandling	3 200	14	-	-	Helt	delårsutfall
Antal påbörjade bostäder	7 000	1 478	-	-	Helt	delårsutfall
Antal påbörjade hyresrätter	3 500	579	-	-	Helt	delårsutfall
Antal färdigställda studentbostäder	2 460	7	-	-	Delvis	delårsutfall
Antal förmedlade försöks- och tränings- samt Bostad förstlänheter via Bostadsförmedlingen (IoF)	500	153	-	-	Helt	delårsutfall

Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

Stockholms stads verksamhet bidrar till ett tillgängligt och inkluderande idrottsliv som präglas av kvalitet, mångfald i uttryck, aktörer och utövare. Stadens arbete för ett rikt föreningsliv

tillsammans med upprätthållandet av en god anläggningsstruktur skapar förutsättningar för integrering, folkhälsa och ett jämställt samhälle.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att samtliga 25 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges 5 indikatorer bedöms uppnås helt.

Stadens idrottspolitiska program styr verksamheternas vardagliga arbete i enlighet med verksamhetsområdesmålet. För att lägga grunden för en fysiskt aktiv livsstil inriktar sig stadens arbete på inaktiva i alla åldrar och särskilt på ungdomar 13–20 år, särskilt flickor, flickor 7–20 år med utländsk bakgrund, personer med funktionsnedsättning samt barn och ungdomar 7–20 år från socioekonomiskt svaga områden.

Under första tertialen har inriktningsbeslut fattats för utomhusbad på Järvafältet, ny anläggning för rollerderby på Hagsätra IP, ny ishall på Sätra IP och Spånga bad- och idrottshall – renovering av badanläggningen. Utredningsbeslut har fattats för nybyggnad av en fullstor idrottshall intill Årstafältet, nybyggnad av en fullstor idrottshall invid Bolidenplan, Bällsta IP – ny idrottsplats samt ett reviderat utredningsbeslut angående utveckling av Vårbergs IP.

Verksamhetsområdesmålet genomsyras av jämställdhetsambitioner. Investeringsprogrammet för idrottsanläggningar ska jämställdhetsintegreras så att hänsyn tas till vart i staden investeringar görs, i vilken ordning de genomförs samt vilken grupp de gynnar. Flera nämnder fångar upp målets ambitioner att utbudet av idrott och fritid ska vara tillgängligt för alla. Detta gestaltas i tertialrapporterna genom ambitioner att utegym, parker och annat utbud ska utnyttjas jämställt.

Stadsledningskontoret konstaterar att nämndernas aktiviteter fortlöper enligt plan och kommer att stödja måluppfyllelsen. Aktiviteterna kommer att leda till att fritidslivet utvecklas och fler stockholmare kan vistas och motionera i naturen. Nya stigcyklingsleder kommer att utredas för Nackareservatet, Flatens naturreservat och Kyrkhamns naturreservat. Idrottsnämnden tillhandahåller och underhåller friluftsområden med motionsspår, skidspår och utegym inom och utom kommungränsen. Underhållsinsatser och trygghetsanpassningar leder till ökat användande från allmänheten och föreningslivet. Under året projekteras för ett nytt motionsspår i Lövsta samt ett konstsnöspår i Ågesta som i sig ökar förutsättningen för fler att vistas och motionera i naturen.

Viktiga aktiviteter genomförs och ett ökat samarbete mellan stadens nämnder och styrelser kring samplanering av idrottshallar leder till gemensamma lokalprogram där frågor kring kortlås, säkerhet och bemanning samordnas. Insatserna leder till att föreningslivet upplever att det finns goda förutsättningar att verka i Stockholm.

För att öka tillgängligheten för föreningslivet samt använda lokalresurserna mer effektivt, har staden som mål att öka uthyrningen av skolornas idrottslokaler. En stadsövergripande projektgrupp bedriver ett pågående arbete för att identifiera möjligheter och samordningsvinster mellan berörda nämnder och bolagsstyrelser. Projektgruppen bedriver i samma syfte en utredning om formen för ersättning till skolor för kultur- och idrottsföreningars verksamhet i skollokaler.

Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

Kulturen, konsten och skapandet är en närvarande och närande del av demokratin. Kulturen i Stockholm skapar möten, upplevelser och är inkluderande. Det egna skapandet ges utrymme i en miljö där det fria uttrycket är tillgängligt för alla oavsett bakgrund, inkomst eller konsttillhörighet.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 24 av 25 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges fyra indikatorer bedöms uppnås helt. Utbildningsnämnden prognostiserar delvis måluppfyllelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter som leder till måluppfyllelse. Nämnderna arbetar bland annat med att öppna upp kulturens

möjligheter för alla stadens invånare vilket bland annat kommer till uttryck i form av ökad tillgänglighet till kulturupplevelser.

Kulturnämnden samarbetar med bland annat Stockholm Business Region AB för att verka för att kulturaktörer väljer att verka i Stockholm och att kulturella och kreativa näringar väljer att etablera sig i staden. Uppdraget att stärka förutsättningarna för stadens kulturella och kreativa näringar är väl omhändertaget.

Stadsdelsnämnderna, utbildningsnämnden och äldre- och barnnämnden driver levande kulturuppdrag för förskolebarn, skolbarn och äldre genom ambitiöst satta mål och aktiviteter. Exempel på aktiviteter är att lära av goda exempel inom den idéburna sektorn, översyn av hur förskolornas deltagande i det professionella kulturutbudet kan utvecklas, förskolepersonal som arbetar med de yngre barnen får kompetensutveckling på temat scenkonst och pedagogiska metoder. Musikaktiviteten El Sistema introduceras i förskoleverksamheten, utbudet av kulturaktiviteter för personer med funktionsnedsättning i nämndens verksamheter utvecklas och äldre på Edö vård- och omsorgsboende och biståndsbedömda dagverksamhet erbjuds professionella kulturaktiviteter minst en gång i månaden.

Även Stockholms Stadsteater AB driver viktiga projekt inom ramen för sina styrelsemål. Stadsteaterns aktiviteter stärker kulturens ställning i ytterstaden, engagerar barn- och ungdomar samt tillgängliggör kulturutbudet för funktionshindrade. Exempel på aktiviteter som genomförs är fortsätta utvecklingen av Kulturhuset Stadsteatern Skärholmen till att innefatta fler konstnärliga genrer i ett nära samarbete med det lokala föreningslivet, utveckla en filmverksamhet i befintliga lokaler samt fortsätta samarbetet med Design Lab S, tillgängliggöra Dansstudions lokaler för ungdomar inom projektet Megashop, tillhandahålla program inom ramen för Skapande skola, öppna TioTretton med utökad verksamhet i nya lokaler. I och med nyöppningen kommer det att finnas möjlighet till fler aktiviteter som till exempel ett scenutrymme för identitetslekar, rörelser och film. Samarbetet med Sveriges Radio fortsätter för att tillgängliggöra radioproduktion för publik samt stödandet av Unga Klaras verksamhet för att möjliggöra ett större utbud av scenkonstföreställningar i Kulturhuset. Under första tertialen har det fattats inriktningsbeslut om upprustning av Kulturhuset.

Vårsalongen på Liljevalchs slog besöksrekord. Nästan 3 500 fler besökte utställningen jämfört med föregående år.

Det fria kulturlivet samt stadens egna institutioner och evenemang erbjuder en mångfald av kulturupplevelser med hög kvalitet. Det lokala kulturlivet stärks under året, särskilt i ytterstaden, för att stockholmarna ska ha nära till kultur och eget skapande. Stadens insatser prioriteras till de stadsdelar och de grupper där det idag är relativt få som tar del av stadens kulturliv. Exempelvis görs insatser för att tillgången till kulturupplevelser och eget kulturskapande ska öka och fler stockholmare i ytterstaden är medskapare av och delaktiga i ett lokalt kulturliv av hög kvalitet.

Beslutet att etablera Konsthuset i Farsta från 2018 är ett viktigt steg i ambitionen att säkerställa förutsättningarna för viktiga delar av Stockholms konstnärliga produktion. 58 procent av kulturstödet har under 2017 gått till verksamheter i ytterstaden. Kulturnämndens koordinatörer för lokala utvecklingsprogram bidrar till att stärka kulturens roll i de prioriterade stadsdelarna.

Antalet konstprojekt ökar runtom i staden och speglar stadens tillväxt i form av nybyggnation och upprustning. Konsten kommer in i tidigt i planerings- och byggprocesserna vilket medför att flera av projekten pågår under många år. Just nu pågår omkring 110 projekt finansierade genom den så kallade enprocentsregeln. Särskilt stadens ytterområden prioriteras avseende konstnärlig gestaltning. Ett exempel där inkomster från en exploateringsöverenskommelse omfördelas till ytterstaden är kvarteret Helix i Hagastaden, som ger upphov till att cirka 16 mnkr fördelas till satsning på konst i ytterstaden, varav 8 mnkr till Skärholmen.

Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

Stockholmarna ska kunna känna trygghet inför ålderdomen. Äldreomsorgen ska vara hållbar,

jämställd, tillgänglig och likvärdig. Alla äldre har rätt till tryggt boende och en vardag med hög livskvalitet. Rätten till självbestämmande är grundläggande. Trygga villkor för personalen är en förutsättning för en trygg äldreomsorg.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundar sig på att samtliga 21 nämnder prognostiserar att målet kommer att uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges sex indikatorer bedöms uppnås helt.

I *Avstämning av mål och budget 2017* uppmanades stadsbyggnadsnämnden att bland annat utveckla egna mål för verksamhetsområdet, men har inte gjort det. Likaså noterar stadsledningskontoret att socialnämnden saknar egna mål för verksamhetsområdet. Nämnderna uppmanas att utveckla detta.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder planerar och genomför ett stort antal aktiviteter för att utveckla verksamheten och på sikt bedöms detta kunna leda till att målet uppnås. Utifrån uppdrag i kommunfullmäktiges budget 2017 har äldrenämnden i samarbete med kommunstyrelsen och i samråd med stadsdelsnämnderna under tertialet tagit fram ett förslag till en enhetlig ersättning och samlat kösystem för servicehusen. Vidare genomför för närvarande kommunstyrelsen i samarbete med äldrenämnden och i samråd med stadsdelsnämnderna en genomlysning av de kommunala hemtjänstutförarnas effektivitet, organisation och utvecklingsmöjligheter.

Bland stadens stadsdelsnämnder finns det flera goda exempel att lyfta fram. I Hässelby-Vällingby arbetar förvaltningen för att ta tillvara på olika tillfällen för att göra något extra och berika de boendes vardag. På Koppargårdens vård- och omsorgsboende har det exempelvis blivit en tradition att uppmärksamma olika dagar, såsom kanelbullens dag, räkmackans dag, chokladens dag och kaffets dag. Enheten kommer att visa upp sitt arbete kring uppmärksammandet av olika dagar på Stockholms stads Goda exempel-mässa i maj. På Dianagårdens vård- och omsorgsboende i Östermalm genomförs en satsning på mat och måltider genom att, tillsammans med dietist, ha en regelbunden dialog med leverantören av mat för att förbättra och utveckla denna i enlighet med behov och önskemål. Som del i denna satsning har personalen blivit bättre på att registrera avvikelser gällande maten och information förs vidare till leverantören som har åtgärdat identifierade avvikelser. Även andra delar avseende målsituationen har beaktats, såsom dukning och uppläggning av mat. Vidare har ett 20-tal medarbetare vid Sättra vård- och omsorgsboende i Skärholmen deltagit i äldreförvaltningens utbildning i kollegial observation.

I kommunfullmäktiges budget 2017 har det beslutats att aktivitetscentra ska upprättas i staden. Aktivitetscentrets huvudsakliga uppgift ska vara att ordna aktiviteter och främja social gemenskap, motverka otrygghet samt bidra till fysisk aktivitet för de boende i trygghetsboendet eller seniorboendet samt äldre i närområdet. Samtliga av de stadsdelsnämnder som har trygghetsboenden har ansökt om medel för att upprätta aktivitetscentra och arbetet kommer pågå under hösten 2017.

Ett klimatsmart Stockholm

Stockholm ska intensifiera omställningen till att bli en hållbar stad med höga ambitioner inom klimat och miljö. Energi-, trafik- och stadsplanering ska främja en hållbar utveckling och skydda ekologiska samband och närmatur i staden. Gång-, cykel- och kollektivtrafik ska genomgående prioriteras. Alla stadens verksamheter ska utgå från målet om en så liten miljöpåverkan som möjligt.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för inriktningsmålet kommer att uppnås helt för 2017. Bedömningen baseras på att fyra av sex underliggande verksamhetsmål prognostiseras uppnås helt och två verksamhetsmål prognostiseras uppnås delvis. För bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB görs bedömningen att årsmålet för inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året.

Energianvändningen är hållbar

Stockholms stad ska bli en klimatneutral stad och med målet att vara fossilbränslefritt år 2040. Stadens tillväxt skapar en efterfrågan på mer energi samtidigt som stadens ökande täthet ger förutsättningar för energieffektiva bostäder och hållbara transporter. Genom investeringar i energieffektiviseringar och förnybar energiproduktion ska utsläpp minskas samtidigt som stadens långsiktiga kostnader sjunker.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2017. Bedömningen grundas på att 28 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppfyllas helt, samt att årsmålet för fyra av kommunfullmäktiges fem indikatorer bedöms uppnås helt och en indikator (*Köpt energi GWh*) bedöms ej uppnås.

Stadsledningskontoret konstaterar att det aggregerade årsmålet för indikatorn *Köpt energi* uppgår till 1 870 GWh vilket är högre än kommunfullmäktiges årsmål på 1 835 GWh. I kommunstyrelsens *Avstämning för mål och budget 2017* uppmanades fastighetsnämnden och Stockholms Stadshus AB anmodades att uppmana bostadsbolagens bolagsstyrelser att i samband med tertialrapport 1 återkomma med reviderade årsmål. Uppmaningen kvarstår. En arbetsgrupp har satts samman bestående av representanter från bostadsbolagen, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och energicentrum inom miljö- och hälsoskyddsnämnden för att gemensamt utreda möjliga vägar att nå energieffektiviseringsmålet.

För indikatorn *Växthusgasutsläpp per invånare (ton CO₂e per invånare)* föreslås att årsmålet sänks till 2,4 ton CO₂e i enlighet med bilaga 3. Utfall för indikatorn 2016 var 2,5 ton CO₂e per invånare. Kommunfullmäktige beslutade i samband med årsredovisningen för 2016 att i den fortsatta beräkningen av växthusgasutsläpp ska staden övergå till det internationella beräkningsprotokollet GPC för att underlätta framtida rapportering och jämförelser med andra städer. Bytet av beräkningsprotokoll medför att målvärdet för växthusgasutsläppen justeras.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder och bolagsstyrelser genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Bland dessa kan nämnas att idrottsnämnden arbetar med värmeåtervinning i simhallar och armaturutbyte till mer energieffektiv belysning i ishallar. Bostadsbolagen arbetar bland annat med utredningar gällande installation av solceller utifrån befintliga anläggningar, med hänsyn tagen till elproduktion, skattekonsekvenser och elcertifikat samt med laddplatser till elbilar i anslutning till parkering i befintliga och nya fastigheter. Servicenämnden ställer krav i upphandling att all elkraft som köps in till staden är 100 procent producerad från förnybara energikällor. Trafiknämnden arbetar med en övergång till energieffektiv LED-belysning samt att byta ut samtliga parkeringsautomater mot solcellsdrivna automater. Stadsdelsnämnderna arbetar med energieffektiviseringsåtgärder såsom utbyte till energieffektiv LED-belysning och energieffektiva vitvaror och torkskåp i verksamheterna.

Arbetet med *Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040* är i en genomförandefas. Under perioden har en stadsövergripande samordningsgrupp etablerats som koordinerar genomförandet och direktiv till elva utredningar har utarbetats.

Transporter i Stockholm är miljöanpassade

Stadens transporter ska ha mindre miljöpåverkan samtidigt som staden växer. Nya cykelbanor ska byggas och förutsättningarna för fotgängare ska förbättras. Framkomligheten ska öka för stombusstrafiken. Samlastningsinitiativ för godstrafiken ska fortsätta och bilpooler ska prioriteras. Luftkvaliteten ska förbättras genom minskad biltrafik och minskad dubbdäcksanvändning.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 26 av 28 nämnder prognostiserar att målet kommer att uppnås helt samt att årsmålet för tio av kommunfullmäktiges tretton indikatorer bedöms uppnås helt och tre bedöms ej uppnås. Samtliga av kommunfullmäktige beslutade aktiviteter och uppdrag förväntas bli genomförda. De nämnder som inte rapporterat någon prognos för verksamhetsmålet uppfyllande är kyrkogårdsnämnden och utbildningsnämnden.

De indikatorer, vars årsmål ej bedöms uppnås, är *Antal dygn över normvärdet för kvävedioxid i luft*, *Vägrafikarbete per person* *Vägrafikarbete totalt i staden*. Antalet

registrerade dygn med kvävedioxidhalter över normvärdet har redan under det första tertialet passerat det maximala för året. Utfallet beror till stor del på den höga andelen dieseldrivna fordon i Stockholmstrafiken och till viss del på ogynnsamma väderförhållanden. Indikatorerna avseende vägtrafikarbetet bedöms inte komma att nås, eftersom de faktorer som under 2016 medförde en ökning av vägtrafikarbetet; stark ekonomisk tillväxt och hög befolkningstillväxt i kombination med relativt låga drivmedelspriser, bedöms kvarstå under 2017. Stadsledningskontoret konstaterar att de styrmedel som staden förfogar över inte är tillräckliga för att kunna styra vägtrafikarbetets utveckling.

I syfte att få ett bättre underlag för bedömningen av verksamhetsområdets måloppfyllande föreslår stadsledningskontoret att årsmålen för indikatorerna *Andel sålda förnybara drivmedel i länet per år* och *Sålda fossila drivmedel* ändras till att avse mätningen för 2016 i stället för mätningen för 2017, vars utfall inte kommer att finnas tillgängligt förrän i december 2018. Årsmålet för andelen förnybara drivmedel föreslås därför ändras från 31 till 28 procent, och årsmålet för mängden sålda fossila drivmedel föreslås höjas från 8,4 till 8,7 TWh. Indikatorn *Passager över innerstadssnitt, tunga lastbilar* föreslås ändra benämning till *Passager över trängselskattesnitt, tunga lastbilar* för att tydliggöra att passager i Norra Länken inte ingår. Samtidigt föreslås en anpassning av årsmålet från 19 200 till 18 100.

En av de åtgärder som staden har vidtagit för att förbättra luftkvaliteten är att förbjuda användning av dubbdäck på tre huvudgator. Andelen fordon som använde dubbdäck på andra gator än de med förbud under perioden januari-april har minskat till 37 procent från 39 procent motsvarande period förra året.

Stockholms stad har en av landets största miljöbilsflottor, med över 800 bilar som används i vitt skilda verksamheter som hemtjänst, fastighetsförvaltning och socialtjänst. I en jämförelse mellan flera av landets kommuner utsågs Stockholm i april 2017, för fjärde året i rad, till den med bäst miljöanpassning av den egna fordonsflottan. Staden beslutade i mars om en koncerngemensam fordonsstrategi, där vikten av en fortsatt hög ambitionsnivå avseende andelen miljöbränslen i stadens fordon betonas.

I mars beslutade berörda nämnder att utbyggnaden av publik laddinfrastruktur för eldrivna fordon ska fortsätta i samverkan med näringslivet och stadens bolag med målet att 500 publika laddpunkter ska etableras på gatumark fram till 2020.

Inom ramen för stadens strategi för att uppnå ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 har flera utredningar påbörjats, bland annat tre med inriktning på miljöanpassade transporter; fossilbränslefrihet i vägtransportsektorn inklusive förbud mot fossilbränsleförsäljning, fossilbränslefri sjöfart samt fossilbränslefria arbetsmaskiner.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1			Helt/delvis/ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Andel dubbdäcks- användning på innerstadsgator	38 %	37 %	-	-	Helt uppfyllt	

Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

När staden växer ska hänsyn tas till Stockholms blå och gröna värden. Anspråken på markanvändning i kombination med pågående klimatförändringar ställer krav på hur staden planeras och strategiskt arbetar med grönytor, vattenförekomster och stadsmiljöer för rekreation och biologisk mångfald.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås

helt under 2017. Bedömningen grundas på att 23 av 24 nämnder prognostiserar att målet kommer uppfyllas helt och en nämnd, miljö- och hälsoskyddsnämnden, prognostiserar att målet uppfylls delvis samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges fem indikatorer bedöms uppnås helt.

Indikatorn *Andel inflyttade i ny stadsdel som är nöjda med stadsmiljön* är ny för 2017. Stadsbyggnadsnämnden har definierat indikatorn och genomfört en undersökning och därefter föreslagit målvärdet 88 procent. Årsmålet föreslås därför fastställas till 88 procent, se bilaga 3.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder och bolagsstyrelser genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Bland dessa kan nämnas att exploateringsnämnden arbetar med att sammanställa alla miljökrav i ett miljöbyggprogram vilket bland annat innefattar grönytefaktor vid planering av kvartersmark. Därutöver fortgår arbetet med gränsdragning för naturreservatet i Årstaskogen och Årstaholmar samt upprättandet av naturreservat i Rågsveds friområde. Fastighetsnämnden utför en sårbarhetsanalys av sitt byggnadsbestånd med syfte att bemöta risker relaterade till klimatförändringar såsom skyfall.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar brett inom verksamhetsområdesmålet. Inom tillsynen pågår ett arbete mot giftiga båtbottnfärger och inom miljöövervakningen sker insatser som miljögiftövervakning i fisk, övervakning av vattendirektivets kvalitetsindikatorer och för biologisk mångfald. Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar även med framtagande av de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster.

Stadsbyggnadsnämnden arbetar med översiktsplanen som utgår från stadens strategier och styrdokument och bland annat miljöprogrammet, vars mål är en god stadsmiljö, en livskraftig grönstruktur, en rik biologisk mångfald samt en god tillgång till parker och natur med höga värden.

Riktlinjer för ett Grönare Stockholm antogs i februari av kommunfullmäktige och trafiknämnden arbetar nu med en uppdragsbeskrivning för den förvaltningsövergripande samordningsgruppen som har upprättats med syfte att stödja arbetsprocessen som beskrivs i riktlinjerna. Ett antal större parker och/eller gröna stråk ska anläggas i ytterstaden och kvaliteterna i det offentliga rummet ska stärkas. Arbetet ska göras tillsammans med berörda stadsdelsnämnder och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Trafiknämnden arbetar även med lokalt omhändertagande av dagvatten i växtbäddar och annan växtlighet genom renovering med så kallad skelettjord. Därutöver deltar trafiknämnden tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden, exploateringsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB i pilotprojekt gällande hållbara dagvattenlösningar.

Stadsdelsnämnderna arbetar vidare med lokala parkplaner, stadsodling, dagvatten hantering, och skötsel som prioriterar biologisk mångfald.

Stockholms kretslopp är resurseffektiva

Stockholm ska utveckla kretslopp som är resurseffektiva. Genom att öka hushållningen med material förhindras uppkomsten av avfall och avfall som uppkommer tas om hand på ett resurseffektivt sätt. Möjligheten att återvinna förbättras genom tillgängliga återvinningscentraler och utökade möjligheter till återbruk. Matsvinnet ska minska och insamling av matavfall ha ökat till 70 procent år 2020.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2017. Bedömningen grundas på att 28 av 29 nämnder prognostiserar att målet kommer uppfyllas helt och en nämnd, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd, prognostiserar att målet uppfylls delvis samt att årsmålet för två av kommunfullmäktiges tre indikatorer bedöms uppnås helt och en indikator (*Andel matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd*) bedöms uppnås ej.

Det aggregerade årsmålet för indikatorn *Andel matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd* uppgår till 30 procent, vilket inte är i paritet med kommunfullmäktiges årsmål på 40 procent. I kommunstyrelsens *Avstämning för mål och budget 2017* anmodades Stockholm Stadshus AB att uppmana Stockholm Vatten och Avfall AB att höja sina ambitionsnivåer och i samband med tertialrapport 1 återkomma med

reviderade årsmål. Uppmaningen kvarstår. Stockholm Vatten och Avfall AB redovisar att anslutna hämtställen ökar planenligt men ökningstakten i ton är lägre. Under årets tre första månader har mängden utsorterat matavfall ökat med 18 procent i jämförelse med motsvarande period under 2016 men ligger ändå lägre än planerat för att nå en insamlingsgrad som motsvarar kommunfullmäktiges mål om 40 procent.

Stadsbyggnadsnämnden har genomförandeansvar för delmål i Stockholms stads miljöprogram kopplade till verksamhetsområdet *Stockholms kretslopp är resurseffektiva* men har inte utvecklat egna nämndmål och uppmanades därför i *Avstämning av mål och budget 2017* att formulera nämndmål och aktiviteter för att säkerställa uppfyllnad av verksamhetsområdesmålet. Uppmaningen kvarstår.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Bland dessa kan nämnas att exploateringsnämnden arbetar med att öka kunskapen om god planering av hållbar avfallshantering, genom till exempel sopsugssystem, återvinningscentraler och återbruk. I arbetet ingår att ta tillvara de erfarenheter som har genererats i projektet Norra Djurgårdsstaden. Arbetet bedrivs även inom ramarna för projektet Innovationsplattform Hållbara Stockholm.

Fastighetsnämnden har börjat ingå gröna avtal med sina kunder som är en överenskommelse mellan fastighetsägare och kund om att arbeta för att fastighetsdrift och verksamhet minskar sin miljöbelastning. Idrottsnämnden arbetar med att färdigställa en detaljerad och anpassad avfallsplan för simhallar i linje med Stockholms stads nya avfallsplan. Avfallsplanen ska beskriva hantering av avfallet vid inköp av varor, sortering och förvaring av avfallet vid anläggningen samt borttransporten av avfallet.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar med att granska uppdelningen av avfall i olika fraktioner på verksamheter. Möjligheten att sortera ut matavfall i flerbostadsfastigheter utreds av nämnden i samarbete med Stockholm Vatten och Avfall AB. Miljö- och hälsoskyddsnämnden bedriver också tillsyn över återvinningsstationerna i syfte att de ska möjliggöra återvinning.

Servicenämnden kommer under 2017 starta pilotprojektet Stocket som är en återbrukstjänst med syfte att återanvända möbler och inventarier inom staden. I projektet ingår, förutom servicenämnden, arbetsmarknadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, utbildningsnämnden, fastighetsnämnden, Stockholm Vatten och Avfall AB samt stadsdelsnämnderna Skarpnäck, Rinkeby-Kista och Hägersten-Liljeholmen.

Under 2016 tog trafiknämnden, tillsammans med andra berörda nämnder och bolagsstyrelser, fram ett program för avfallshantering i offentliga rum. Syftet är att minska nedskräpningen genom att göra det enklare att återvinna avfall, både för stadens invånare och för besökare. Arbetet med att kommunicera och börja implementera delar ur programmet har nu påbörjats.

Tillsammans med Göteborgs stad, Malmö stad och Håll Sverige Rent har trafiknämnden arbetat fram en svensk standard för ett enhetligt system för källsortering på allmän plats. Det försök som inleddes 2015, då nämnden placerade ut olika källsorteringssystem i stadens parker för att se vilket system som fick bäst resultat utökas nu och antalet källsorteringsmoduler kommer att utökas från ett tjugotal till ett fyrtiotal. Modulerna har även utvecklats sedan fjolåret och har nu tre fraktioner istället för sex. Stadsdelsnämnderna fortsätter arbeta för att säkerställa resurseffektiva kretslopp genom miljöeffektiv avfallshantering samt fortsatt arbete med matavfallsinsamling.

Stadens bolag fortsätter arbetet med att ställa krav på källsortering av bygg- och rivningsavfall och följa upp avfallshanteringen samt möjliggöra matavfallsinsamling genom att bland annat erbjuda genomtänkta system. Stockholm Vatten och Avfall AB arbetar med att intensifiera matavfallsinsamlingen bland annat genom informationsmöten om matavfall i ledningsgrupper för stadens verksamheter samt en regional och lokal matavfallskampanj.

Alla stadens verksamheter behöver intensifiera sina insatser under 2017 och bidra till att uppfylla stadens mål så att andelen matavfall till biologisk behandling av förväntad uppkommen mängd uppgår till 40 procent.

Stockholms miljö är giftfri

Stockholms invånare ska i största möjliga mån skyddas från skadliga ämnen och ett speciellt fokus ligger på att skydda barnen. I

Stockholms stads kemikalieplan 2014-2019 beskrivs visionen om ett "Giftfritt Stockholm 2030" och vilka åtgärder som ska genomföras för att nå visionen.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 26 av 27 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för fem av kommunfullmäktiges sex indikatorer bedöms uppnås helt.

För indikatorn *Antalet kemiska produkter som innehåller utfasningsämnen och som används i stadens verksamheter* har ännu inget årsmål formulerats. I syfte att samla in underlag som ska ligga till grund för ett årsmål år 2018 har ett pilotprojekt som leds av Kemikaliecentrum initierats under 2017. Fyra av stadens nämnder och bolagsstyrelser ingår i detta arbete.

I samband med *Avstämning av mål och budget 2017* uppmanades Norrmalms stadsdelsnämnd och Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, att höja sina ambitionsnivåer och i samband med tertialrapport 1 återkomma med reviderade årsmål och/eller aktiviteter till stöd för uppfyllandet av kommunfullmäktiges indikator *"Andel bygg-och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller krav avseende användning av Byggsvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system"*. Uppmaningen kvarstår. Stockholm Vatten och Avfall AB samt Skolfastigheter i Stockholm AB prognostiserar att indikatorn inte nås respektive uppnås delvis. Stockholm Stadshus AB anmodas att uppmana bolagen att vidta aktiviteter för att säkerställa kommunfullmäktiges årsmål.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Trafiknämndens arbetar för att minimera verksamhetens miljöpåverkan vad gäller användandet av skadliga kemikalier och gifter, exempelvis ställs tydliga miljökrav i upphandling av entreprenörer för klottersanering och kontroller genomförs kontinuerligt för att säkerställa att rester från sprayfärg och rengöringsmedel inte hamnar i dagvattenssystemet.

Kemikaliecentrum har en viktig roll i arbetet med att skydda Stockholms barn och vuxna från skadlig kemikaliepåverkan och här kan arbetet med kemikaliesmarta förskolor särskilt lyftas fram. Där ges webbutbildningar samt vägledning för att stötta nämnder och bolagsstyrelser. I samband med *Avstämning av mål och budget 2017* har nämnderna kunnat söka medel för genomförandet av vägledningen Kemikaliesmart förskola ur *Central medelreserv 2: Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet bidrar till att exponeringen ifrån farliga kemikalier minskar. Detta genom att bedriva riktad tillsyn och informationskampanjer om kemikalierisker mot frisörsverksamheter i projektet Kemikaliesmart frisör.

Inomhusmiljön i Stockholm är sund

Stockholms stad ska erbjuda sunda lokaler och bostadsmiljöer för stockholmarna. Med byggandet av nya bostäder och förtätningen av staden följer nya utmaningar. Det är viktigt att redan i planeringen för bebyggelse arbeta förebyggande med risker för störningar i inomhusmiljön. Ett särskilt fokus ska läggas på åtgärder för att skapa god ljudmiljö i förskolor och skolor.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 22 av 24 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt (överförmyndarnämnden och Östermalms stadsdelsnämnd bedömer att målet uppnås delvis) samt att årsmålet för tre av kommunfullmäktiges fem indikatorer bedöms uppnås helt.

Stadsledningskontoret konstaterar även att det prognostiserade utfallet för indikatorn *Andel skolor med godkänd obligatorisk ventilationskontroll* bedöms uppfyllas delvis. SISAB bedömer delvis målfyllelse och har inte heller formulerat ett årsmål som är i paritet med

kommunfullmäktiges mål. I samband med *Avstämning av mål och budget 2017* anmodades Stockholms Stadshus AB att uppmana bolaget att revidera årsmålet. Anmodan kvarstår.

Indikatorn *Andel av stadens byggnader som är miljöklassade* bedöms ej uppfyllas under 2017. Det aggregerade årsmålet för staden understiger också kommunfullmäktiges nivå på 3,5 procent.

Stadsledningskontoret anser att då kommunfullmäktiges mål avser hela stadens fastighetsbestånd innebär det stora utmaningar att vidta åtgärder innevarande år då budgeten bygger på givna planeringsramar för ombyggnader och nyproduktion. Om indikatorn framgent omformuleras till att avse endast nyproduktion och eventuellt större ombyggnader skulle en ökad styrning av området kunna erhållas. Inför upprättande av kommunfullmäktiges budget för 2018 förordas en sådan konstruktion av indikatorn.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet lägger fokus på tillsyn av bostäder i särskilt utsatta områden, där invånarna ej tenderar att anmäla klagomål på inomhusmiljön i lika hög utsträckning som i övriga staden, vilket därmed ökar förutsättningarna för en god inomhusmiljö i hela staden. Under 2017 ska flerbostadshus i Skärholmen stadsdelsnämndsområde granskas.

Trafiknämnden arbetar i samband med stora infrastrukturprojekt på att minska samt på bästa sätt hantera störningar i form av buller. Detta görs genom att försöka välja metoder och maskiner som minskar bullernivåer samt genom att arbeta proaktiva i kommunikationen med invånare och näringsidkare, till exempel i arbetet med att omdirigera busstrafik till Folkungagatan i samband med ombyggnationen av Slussen samt tätskiktsreoveringen vid Sergels torg.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Stockholm ska vara centrum för nytänkandet. Det gynnsamma in-novationsklimatet får företag och människor att blomstra. Närings-livets mångfald och det livslånga lärandet ger alla stockholmare frihet att följa och förverkliga sina drömmar. Stockholm är en stad som attraherar internationella entreprenörer, studenter och besökare. Stadens ekonomi är långsiktigt hållbar och budgeten är i god ekonomisk balans.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för inriktningsmålet kommer att uppnås helt för 2017. Bedömningen baseras på att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges fem underliggande verksamhetsmål prognostiseras uppnås helt. För bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB görs bedömningen att årsmålet för inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året.

Stockholm är en världsledande kunskapsregion

Att stärka samverkan mellan akademi och samhälle, med bland annat gemensamma forskningsprojekt, är en av de viktigaste strategiska frågorna för framtiden. Stockholm ska vara ett centrum för internationell verksamhet inom forskning och utveckling vilket för-utsätter offensiva satsningar på både utbildning och infrastruktur.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 26 av 27 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för båda kommunfullmäktiges indikatorer bedöms uppnås helt.

På grund av förändringar i Statistiska Centralbyråns definitioner som påverkar utfallet av denna statistik, föreslår stadsledningskontoret en sänkning av årsmålet på indikatorn *Andel av befolkningen, 25-24 år med eftergymnasial utbildning* till 59,5 procent.

Det bedrivs flera projekt och samarbeten tillsammans med akademi, forskning och näringsliv inom ett stort antal verksamhetsområden. Vidare är mottagandet av studenter för verksamhetsplacerad utbildning och praktik utbrett bland såväl facknämnder som stadsdelsnämnder inom främst skola, förskole-verksamhet, socialtjänst som äldreomsorg. Mot bakgrund av detta bedöms målet som helt uppfyllt.

Kommunstyrelsen har ingått avtal om Openlab för perioden 2017-2019 och en strategi för

samverkan och samarbete med regionens universitet och högskolor håller på att tas fram. Arbetet med att etablera en idésluss pågår, och en första kartläggning av befintliga nätverk har initierats.

Goda exempel på projekt och samarbeten i stadens verksamheter är bland annat exploateringsnämndens cirka 20 forsknings- och utvecklingsprojekt, finansierade via Vinnova, EU, Energimyndigheten med flera, i arbetet med hållbarhet i förnyelsen och utvecklingen av staden. Fastighetsnämnden samverkar bland annat med Mälardalens högskola för att utveckla hållbara fastigheter och miljö- och hälsoskyddsnämnden stödjer, i samverkan med Stockholm Vatten och Avfall AB, Kungliga Tekniska Högskolans Vattencentrum för innovation och forskning. Ytterligare ett exempel är förskoleverksamheten i Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd, som fram till slutet av mars deltagit i ett forsknings- och utvecklingsprogram vid Linnéuniversitetet i syfte i att ta fram modeller för dokumentation och utvärdering av verksamheten med fokus på barns lärande.

Stockholm är en företagsvänlig stad

Stockholm är en attraktiv stad för småföretagare och det lokala näringslivet stärks genom utvecklad företagservice och rådgivning. Entreprenörskap och eget företagande bland kvinnor och utrikesfödda stöds särskilt. Staden samverkar med andra offentliga och privata aktörer för att öka företagandet i Stockholm. Genom ett utvecklat partnerskap mellan arbetsmarknadens parter och förstärkt yrkesutbildning ökar förutsättningarna att möta företagets behov i exempelvis frågor om matchning och kunskapsförsörjning.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 25 av 26 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för en av kommunfullmäktiges tre indikatorer bedöms uppnås helt och två bedöms uppnås delvis. Av de två med delvis måluppfyllelse är den ena ett delresultat av utfallet av den andra indikatorn. Stadsbyggnadsnämnden bedömer att verksamhetsområdesmålet uppnås delvis.

Staden arbetar med målet inom tre huvudområden.

I Stockholm ska arbetsgivare ha tillgång till både rätt och efterfrågad kompetens. Framförallt arbetsmarknadsnämnden möter upp detta genom att prioritera utbildningar inom bristyrken och yrkesutbildningar som i högre grad kopplas till arbetsmarknaden och dess behov. Nämnden bedriver lärlingsutbildningar, yrkeshögskoleutbildningar och andra utbildningsinsatser som är riktade mot bland annat olika bristyrken. Inom Jobbtorg och sfi sker ett samarbete med Arbetsförmedlingen och arbetsgivare med att kompetensutveckla deltagare inom bristyrken. Nämnden beskriver också att arbetet med att etablera samverkan med företag och branschorganisationer kommit i gång på ett framgångsrikt sätt och att det under perioden har tecknats fem partnerskap med branschorganisationer.

Den andra delen av stadens näringslivsarbete består av aktiviteter i den fysiska miljön. Staden medverkar vid företagsetableringar i den fysiska planeringen och tillgängliggör attraktiva fastigheter och lokaler.

Den tredje delen i stadens näringslivspolitik består av myndighetsutövningen, som också är grunden i den dagliga kontakten med näringslivet. Stadsbyggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Stockholm Business Region AB står för mycket av kontakten med näringslivet. Stadsbyggnadsnämnden har arbetat strukturerat och målmedvetet för att korta bland annat handläggningstider, förbättra den egna arbetsmiljön och utveckla metoder för att mäta kundnöjdheten. Mycket återstår dock kring processen att omhänderta och omsätta NKI-resultat till en förbättrad verksamhet. Stadsledningskontoret vill uppmuntra stadsbyggnadsnämnden att fortsätta arbetet att använda NKI-utfallet i som grund i verksamhetsutvecklingen. Utfallet för de två indikatorer som uppfylls delvis styrs till övervägande del av stadsbyggnadsnämndens bygglovsverksamhet som har lågt utfall. Det är enligt stadsledningskontoret tveksamt att bygglovsverksamheten ensamt ska styra utfallet när andra insatser och aktiviteter som en rad andra nämnder och bolagsstyrelser enligt har hög måluppfyllelse.

Den totala eller aggregerade NKI- rapporteringen är en sammanställning av resultat rörande brandtillsyn, serveringstillsyn, bygglov, markupplåtelser och livsmedelskontroll.

Enligt Svenskt Näringslivs undersökningar ligger staden i topp vad gäller indikatorer som företagande, andel i arbete, nyföretagsamhet, marknadsförsörjning, kommunalskatt, entreprenader samt tele- och IT-nät. Stadsledningskontoret ser med tillfredsställelse på att stadens samlade NKI-resultat ökar jämfört med förra året. Det ambitiösa årsmålet 2017 har däremot inte nåtts.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1			Helt/delvis/ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Företagens nöjdhet med bemötandet	77 %	74 %			Delvis	Utfall innebär en förbättring jämfört med 2016 då utfallet var 70 %
Näringslivets nöjdhet vid kontakter med staden som myndighet	72 %	70 %			Delvis	Utfall innebär en förbättring jämfört med 2016 då utfallet var 68 %

Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

Arbete är grunden för människors utveckling, delaktighet och egen försörjning. Många arbeten skapas på Stockholms växande arbets-marknad och arbetslösheten sjunker, men det finns samtidigt utmaningar i form av en hög arbetslöshet i vissa grupper och en arbetskraftsbrist i många yrken. Insatserna mot ungdomsarbetslöshet ska fortsätta och fler lokala insatser ska etableras i områden med hög ungdomsarbetslöshet.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 28 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för fem av kommunfullmäktiges nio indikatorer bedöms uppnås helt, och två bedöms uppnås delvis.

Den positiva trenden inom ekonomiskt bistånd håller i sig. Andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen uppgår till 1,6 procent, vilket är en minskning jämfört med samma period 2016.

Efter uppmaning i *Avstämning av mål och budget 2017* har facknämnder och bolagsstyrelser höjt ambitionsnivån för antalet tillhandahållna platser för Stockholmsjobb. Exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, servicenämnden och överförmyndarnämnden har dock inte höjt ambitionsnivån, och uppmanas att återkomma med höjda årsmål i tertialrapport 2. För att underlätta bolagsstyrelsernas ambitionsökning har stadsledningskontoret påbörjat ett arbete med att utveckla definitioner och mätmetoder för rapporteringen. Nämndernas aggregerade prognoser uppgår i tertialrapport 1 till 925 tillhandahållna platser för Stockholmsjobb, vilket skulle innebära att årsmålet nås.

Arbetet med att fördela och matcha arbetstillfällen till ungdomar som sökt sommarjobb pågår under våren. Det är ännu inte klart om kommunfullmäktiges mål *Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi* kommer att nås helt.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1	Helt/delvis/ ej uppfyllt	Kommentar
-----------	----------------	-----------	-----------------------------	-----------

		T	K	M		
Andel aspiranter som är självförsörjande sex månader efter avslut på Jobbtorg Stockholm	84 %	77 %	75 %	78 %	Delvis	Utfallet påverkas av att aspiranter kan avslutas till vidare insatser (dvs ej självförsörjande)
Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	500	216	-	-	Helt	
Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	850	469	225	214	Helt	
Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	900	632	-	-	Helt	
Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,7 %	1,6 %	1,6 %	1,6 %	Helt	
Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,1 %	1,1 %	1,1 %	1,0 %	Helt	
Andelen ungdomar som erbjuds jobb, utbildning, praktik eller förberedande insatser inom 90 dagar	100 %	76 %	76 %	77 %	Delvis	Förberedelsetiden för hållbara insatser är ofta längre än 90 dagar, speciellt vid uppsökande insatser där det kan krävas längre tid för att motivera. AMN har utökat sitt uppsökande arbete, vilket gör att 100 % är svårt att nå.

I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

Utbildning är den enskilt viktigaste faktorn för att kunna träda in och stanna kvar på arbetsmarknaden. Satsningar på vuxen-utbildningen är avgörande för minskad arbetslöshet och förbättrad matchning på arbetsmarknaden samt för fortbildning av personal som saknar adekvat utbildning. Kvaliteten i svenska för invandrare (sfi) ska höjas med ökade möjligheter

till individanpassning.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att samtliga 17 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges fyra indikatorer prognostiseras uppnås helt.

Målet rymmer huvudsakligen inom arbetsmarknadsnämndens verksamhetsområden. Därutöver har samtliga stadsdelsnämnder antagit nämndmål, aktiviteter eller beskrivit hur de bidrar till att nå kommunfullmäktiges mål. Stadsdelsnämnderna lyfter till exempel fram kompetensutveckling för medarbetarna, fokus på livslångt lärande i förskolan samt kunskapsutveckling för äldre och personer med funktionsnedsättning. Skarpnäcks stadsdelsnämnd beskriver sitt arbete i pilotprojektet Samverkan skola och socialtjänst (PPSS) där nämnden stöttar barn och unga som har hög frånvaro och låg målfyllnelse i skolan.

Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

Utgångspunkten för den ekonomiska politiken är målet att skapa en jämlik och hållbar stad. En god offentlig ekonomi är en förutsättning för att kunna stärka välfärden. Stockholms stad ska ha en budget i god ekonomisk balans och stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva. Grundläggande mål för soliditet och investeringskostnader garanterar långsiktig hållbarhet.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 31 av 32 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges indikatorer bedöms uppnås helt.

Det ekonomiska resultatet är det mått som tydligast sammanfattar stadens ekonomiska ställning. Helårsprognosen för 2017 års resultat visar, efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar, ett överskott på 1 296 mkr. Nämnderna har generellt en god budgethållning och redovisar efter resultatöverföring ett prognostiserat överskott jämfört med budget om cirka 74 mkr. Före resultatdispositioner prognostiseras en ingen avvikelse mot budget. Stadsledningskontoret poängterar att överskott i resultatfonderna ska användas till kostnader av engångskaraktär och inte till löpande drift.

En ekonomi i balans och ett effektivt arbetssätt är en viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning. För detta krävs ett kontinuerligt utvecklingsarbete för att de tilldelade resurserna ska kunna användas på ett effektivt sätt. Bland annat pågår ett kompetensutvecklingsprogram för att förstärka och fördjupa kunskapen om verksamhetsstyrning och ekonomi för stadens ekonomer och controllers.

I årsredovisningen för 2016 var det elva nämnder som inte uppfyllde indikatorn *Nämndens prognossäkerhet T2*. I nämndernas tertialrapporter beskrivs till viss del ett aktivt arbete för att förbättra de ekonomiska prognoserna. Stadsledningskontoret vill poängtera vikten av att samtliga nämnder arbetar med att förbättra sina ekonomiska prognoser.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Stockholmarna är delaktiga i stadens utveckling och känner samhörighet med sin stad. Deras engagemang tas tillvara och ger riktning åt framtiden. Stockholm är ett föredöme i skyddet av de mänskliga rättigheterna och lika rättigheter och möjligheter kommer alla till del.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för inriktningsmålet kommer att uppnås helt för 2017. Bedömningen baseras på att årsmålet för sju av åtta underliggande verksamhetsmål prognostiseras uppnås helt och ett verksamhetsmål prognostiseras uppnås delvis. För bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB görs bedömningen att inriktningsmålet kommer att uppfyllas under året.

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

Stockholm ska vara en jämställd stad där makt, möjligheter och resurser fördelas jämnt oavsett kön. Ett genus- och antirasistiskt perspektiv ska integreras i stadens alla verksamheter. Arbetet med att utveckla genusbudgetering ska fortsätta. Alla nämnder ska ha könsuppdelad statistik

och analysera resursfördelningen utifrån kön.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 28 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt. De nämnder som i samband med *Avstämning av mål och budget 2017* uppmanades komplettera och tydligare beskriva sitt arbete med jämställdhetsintegrering samt utveckla aktiviteter som stödjer verksamhetsområdesmålet uppfyllelse har gjort detta. Samtliga aktiviteter och uppdrag prognostiseras pågå enligt plan.

Årsmålet för målets indikator *Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys* bedöms ej uppfyllas under året.

Stadsledningskontoret konstaterar att det aggregerade årsmålet för indikatorn uppgår till 12 procent, vilket är långt ifrån kommunfullmäktiges årsmål på 100 procent. Flera nämnder rapporterar att en stor del av de tjänsteutlåtanden som behandlats under första tertialen 2017 utarbetades under 2016 då indikatorn inte fanns, vilket bidragit till det låga utfallet.

En grundläggande aspekt i arbetet med jämställdhetsintegrering är att införliva ett jämställdhetsperspektiv i allt beslutsfattande och inom samtliga verksamhetsområden. Det innebär att alla beslutsärenden redan ska innehålla en jämställdhetsanalys. Samtliga nämnder har sedan verksamhetsområdesmålet tillkom i kommunfullmäktiges budget 2016 återkommande rapporterat om kunskapshöjande insatser om jämställdhetsintegrering för både ledning, chefer och medarbetare, vilket är positivt för att arbetet ska få verkan. Dessa insatser bedöms, mot bakgrund av indikatorns låga utfall, dock inte ha gett genomslag vad gäller jämställdhetsanalyser i beslutsunderlag/tjänsteutlåtanden till nämnd. Andelen tjänsteutlåtande har också avgränsats till att enbart omfatta upprättade ärenden/initiativärenden. Mot bakgrund av det borde utfallet varit högre varför samtliga berörda nämnder bör höja sina ambitionsnivåer för att komma så nära årsmålet om 100 procent som möjligt under året.

Det låga utfallet kan också vara ett uttryck för att arbetet med jämställdhetsintegrering är ett långsiktigt arbete som tar tid att implementera. Indikatorn omfattar idag inte samtliga facknämnder och inte heller stadsdelsnämnderna. Trots det har flera nämnder som idag ännu inte omfattas av indikatorn ett pågående arbete med jämställdhetsanalyser i tjänsteutlåtanden. Indikatorns påverkan på verksamhetsområdesmålet som helhet bedöms inte som avgörande för grad av måluppfyllelse. Det visar sig även i nämndernas egna bedömningar genom att majoriteten prognostiserat att verksamhetsområdesmålet uppfylls helt.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Bland dessa kan nämnas att arbetsmarknadsnämnden i sitt samordningsansvar för stadens feriejobb tagit initiativ till att i samverkan med facknämnder stimulera flickor och pojkar till att inte välja traditionellt kvinnliga/manliga yrkesval. Utbildningsnämnden samverkar med kommunstyrelsen, socialförvaltningen, Origo resurscentrum och Länsstyrelsen i satsningen med att utbilda lärare i arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Skarpnäcks stadsdelsnämnd integrerar jämställdhetsperspektivet på ett föredömligt sätt inom de flesta verksamhetsområdena. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har bland annat påbörjat att jämställdhetsintegrera processkartan inom försörjningsstödet, från kartläggning till planering/förändringsplaner och insatser som erbjuds.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1			Helt/delvis/ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %	12 %			Ej uppfyllt	

Stockholm stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

För att Stockholm ska vara en demokratiskt hållbar stad och erbjuda alla stockholmare bra service och kvalitet fordras att Stockholm stad kan attrahera och behålla en mångfald av välutbildade och kompetenta medarbetare och chefer. Stockholm stad som arbetsgivare ska erbjuda grundförutsättningar som trygga arbetsvillkor, kompetensutveckling och en god och hälsosam arbetsmiljö, som ett led i att på bästa sätt förstå och sörja för alla stockholmares behov.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås delvis under 2017. Bedömningen grundas på att 22 av 31 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för en av kommunfullmäktiges indikatorer bedöms uppnås delvis.

Stadsledningskontoret konstaterar att utfallet för indikatorn *Aktivt Medskapandeindex* för staden är 80, vilket inte är i paritet med kommunfullmäktiges årsmål på 83. Resultaten är dock överlag stabila jämfört med 2015 (80). 21 nämnder uppger dock att de inte uppnått det årsmål för indikatorn som de föresatt sig. Nämnderna kommer att analysera resultatet för att identifiera förbättringsområden som de kommer att arbeta vidare med under året.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett antal aktiviteter för att uppnå målet. Bland dessa kan nämnas att kompetensförsörjningsplan på 3-5 års sikt tas fram och att arbetet med att förverkliga personalpolicyn pågår. Genomförandet av Stockholms stads handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare fortsätter under 2017. Vidare kommer det systematiska arbetsmiljöarbetet och arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön enligt AFS 2015:4 fortgå.

Sjukfrånvaron ligger på en oförändrad nivå, även då den bryts ned på olika nivåer/grupper, jämfört med senaste mätningen i december 2016. Prognos för den totala sjukfrånvaron för staden är 6,6 procent i slutet av året.

	Totalt	Kvinnor	Män
Sjukfrånvaro	6,7 %	7,5 %	4,3 %

En osäkerhet finns fortfarande kring nämndernas möjligheter att rekrytera och behålla framförallt förskollärare, lärare, socialsekreterare, biståndshandläggare samt projektledare och specialister inom de tekniska områdena.

Indikatorer (T=totalt, K=Kvinnor, M=Män)

Indikator	KF:s årsmål	Utfall T1			Helt/delvis/ej uppfyllt	Kommentar
		T	K	M		
Aktivt Medskapandeindex	83	80	81	79	Delvis	Resultaten är överlag stabila jämfört med 2015 (80)

Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Stockholm ska i den egna verksamheten skydda och främja mänskliga rättigheter. En viktig del av rättighetsarbetet är att synliggöra exempelvis förekomst av diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt. För att uppnå detta behöver staden bli bättre på att kartlägga och analysera verksamheten.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 29 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges fem indikatorer bedöms uppnås helt.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Under perioden har staden genom såväl kompetenshöjande insatser som systematisk kvalitetsutvecklingsarbete intensifierat sitt arbete för mänskliga rättigheter och anti-diskriminering.

Staden utvecklar sitt arbete med hbtq-frågor. En diplomutbildning för ett hbtq-kompetent och normkritiskt bemötande har utarbetats av kommunstyrelsen och erbjuds nu stadens verksamheter. Första stadsdelsnämnden har stärkt arbetet med rättighetsfrågor genom att hbtq-certifiera ungdomsmottagningen och inom stadsdelen har en mötesplats öppnats för stadsdelens hbtq-ungdomar i högstadie-åldern.

På beställning av kommunstyrelsen har en studie sammanställt stadens brukar- och medborgarundersökningar för att undersöka upplevelser av diskriminering. Resultatet från studien användes sedan som en del av ett utbildningstillfälle för stadens chefer och medarbetare i april. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har påbörjat ett samarbete med Södertörns högskola för att studera livsmedelskontrollens inspektioner ur ett bemötande- och diskrimineringsperspektiv.

Kommunstyrelsen har genomfört samråd med berörda fack- och stadsdelsnämnder inför framtagandet av nya riktlinjer för stadens arbete med nationella minoriteter. En romsk samrådsgrupp har tillsatts i arbetet med att ta fram en stadsövergripande strategi för romsk inkludering. Även socialnämnden har tillsatt en arbetsgrupp för romsk inkludering. Arbetsgruppen har etablerat ett forum för hur nämnden bland annat kan utveckla arbetssätt i syfte att nå minoriteten och verka för att återupprätta förtroendet för och tilliten till socialtjänsten.

Utbildningsnämnden har i samarbete med kommunstyrelsen påbörjat arbetet med att implementera ett våldspreventivt arbete på stadens skolor. Stadsdelsnämnderna Älvsjö, Rinkeby-Kista, Enskede-Årsta-Vantör, Södermalm och Skarpnäck har i samverkan med skolor inom områdena fortsatt det våldspreventiva arbetet med metoden Mentors in Violence Prevention (MVP). Utbildningsnämnden beskriver på ett tydligt sätt arbetet under verksamhetsområdesmålet.

Stadens arbete med ungas organisering fortskrider där ett flertal nämnder under perioden har anordnat utbildningsinsatser, exempelvis kring hedersrelaterat våld och förtryck. En strategi för utveckling av Enskede-Årsta-Vantörs fritidsgårdar har presenterats där prioriterade målgrupper är flickor, ungdomar med funktionsnedsättningar och hbtq-ungdomar. Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd arbetar vidare med att utveckla tjej- och killforum. Skarpnäcks stadsdelsnämnd möjliggör ungas organisering på ett föredömligt sätt, exempelvis genom att stödja nätverket Linje 17-Gäris och utveckla former för stadsdelens ungdomsråd.

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barns rättigheter ska vara centrala för alla politikområden och genomsyra stadens verksamheter. För att ytterligare garantera barnrättsperspektivet ska stadens barnombudsman vara verksamheterna behjälpliga och ge förslag till förbättringar.

Med ökade resurser och ambitioner inom skola och välfärd förstärks förutsättningarna att se

varje barns behov. Under 2017 ska en övergripande strategi för barnets rättigheter utarbetas och implementeras för Stockholm stad.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 28 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt och två bedöms uppnås delvis. De två nämnder som uppnår målet delvis är Skärholmens stadsdelsnämnd vars bedömning grundas främst på att man ej fullt utvecklat barnkonsekvensanalyser för barnfamiljer med hyres- och elskulder samt Skarpnäcks stadsdelsnämnd vars bedömning främst bygger på att barnperspektivet inom ekonomiskt bistånd behöver förstärkas.

Alla nämnder har uppfyllt uppmaningarna i *Avstämning av mål och budget 2017* eller hänvisar till att de har behov av stöd från stadens strategi för barnets rättigheter och inflytande i Stockholm stad som ännu inte presenterats för att kunna följa uppmaningarna fullt ut. Inga följduppmaningar tillkommer utan bedömningen är att nämndernas ambitionsnivå har ökat helt i enlighet med uppmaningarna i *Avstämning av mål och budget 2017* och att nämnderna först måste få stöd av stadens styrdokument innan nya uppmaningar tillkommer för utveckling av nämndmål/indikatorer och aktiviteter.

Två av utbildningsnämndens indikatorer för målet ska i enlighet med budget 2017 fastställa ett målvärde 2017 och föreslås därav få årsmål ”öka” i likhet med övriga indikatorer för målet under utbildningsnämnden. Indikatorerna som får ett fastställt mål är *Andel elever i årskurs 5 som känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention* och *Andel elever i årskurs 8 som känner till sina rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention*.

Inga indikatorer redovisas i måltexten då utbildningsnämndens målandikatorer följs upp årsvis från elevundersökningar och redovisningen från utbildningsnämnden som finns till tertiärrapport 1 är ej fullständig i nuläget av förklarliga skäl.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför och har genomfört ett flertal aktiviteter för att uppnå målet. Framförallt facknämnder som ej har direkt verksamhet riktad gentemot barn har många goda exempel att redovisa. Exempelvis har Kyrkogårdsnämnden utvecklat en indikator ”Antal barn som deltagit i barnvisningar av Världsarvet Skogskyrkogården” till sitt nämndmål i vilket man har som mål att möta barnperspektivet utifrån olika perspektiv. Bland annat utrustas servicestationer på kyrkogårdar med vattenkannor och redskap som är barnanpassade. Äldrenämnden har utifrån uppmaning i *Avstämning av mål och budget 2017* utarbetat ett nämndmål ”Äldreförvaltningen ska sträva efter att barnens rättigheter efterföljs i enlighet med FN:s barnkonvention” med tillhörande aktivitet där barnperspektivet för äldre under 18 år ska tas med i projektet DöBra. Projektet handlar om den sista tiden i en människas liv samt hur de anhörigas roll och reaktioner ser ut under den här tiden.

Stadsdelsnämnderna arbetar i sin ordinarie verksamhet naturligt närmare målbeskrivningen när verksamheten riktar sig till barn och barns utveckling. Exempelvis Bromma stadsdelsnämnd arbetar aktivt med att öka barns delaktighet i utredningsprocessen på socialtjänstens barnenhet med olika metoder som ”Signs of Safety” och samtalsmetoden ”Uppskattad intervju”. Inom nämndens familjevård deltar man i Skolfam som syftar till att öka familjehemsplacerade barns möjligheter att lyckas med sin skolgång.

Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

Staden ska stärka insatserna mot våld i nära relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga medarbetare i staden ska ha kunskaper i våldsförebyggande arbete. Staden ansvarar för att inom framförallt socialtjänsten, skolan och förskolan arbeta förebyggande, och för socialtjänstens del också uppsökande och att ge stöd och skydd till brottsoffer.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 21 av 22 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt och att samtliga nämnder har vidtagit åtgärder i enlighet med uppmaningar i *Avstämning av mål och budget 2017*.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför en rad aktiviteter som

bedöms bidra positivt till utvecklingen inom området och måloppfyllelsen. Bland dessa kan nämndas att stadsdelsnämnderna fortsätter att utveckla rutiner och metoder för att identifiera våldsutsatta, utbildar medarbetare och utvecklar samverkan, både den interna och samverkan med externa aktörer.

Relationsvårdsteamet i staden erbjuder stöd- och behandlingsinsatser till våldsutsatta och våldsutövare. Vidare fortsätter nämnderna att utveckla det våldspreventiva arbetet, både tidiga insatser riktade till alla barn, unga och vuxna innan våldet har skett, till insatser riktade till våldsutövare. Utbildningsnämnden som har en viktig roll i samverkan med socialtjänsten för att tidigt upptäcka barn och unga som är utsatta för våld och hedersrelaterat våld och förtryck har bland annat inlett ett strategiskt arbete kring våldsprevention i samverkan mellan Mentors in Violence Prevention (MVP), skolor och fritidsverksamheter.

Origo - länsgemensamt resurscentrum för hedersrelaterat våld och förtryck fortsätter att erbjuda stöd och vägledning till ungdomar samt konsultativa samtal och utbildningar till olika yrkesgrupper och frivilliga aktörer. Verksamheten når allt fler ungdomar, delvis till följd av att yrkesverksamma blivit bättre på att upptäcka barn och ungdomar i riskzon samt kampanjer riktade till barn, unga och vuxna. Stadsdelsnämnderna ska säkerställa att medarbetare har kunskap om Origos arbete.

Nämnderna har i all väsentlighet arbetat in stadens program mot våld i nära relationer. Delmålen ska prioriteras under gällande programperiod och ska arbetas in i nämndernas ordinarie styrning och uppföljning vilket underlättar uppföljning och analys av programmets mål.

Stockholm är en tillgänglig stad för alla

Stockholm ska vara en tillgänglig stad för alla invånare. Alla, oavsett funktionalitet, ska ha lika möjlighet till full delaktighet. Samhällets stöd till personer med funktionsnedsättning ska vara utformat utifrån en grund i antidiskriminering och jämlikhet, så att insatserna ska kunna leda till ökad självständighet, delaktighet, inflytande och bättre levnadsvillkor.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 26 av 27 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges sju indikatorer bedöms uppnås helt.

Stadsdelsnämnderna Farsta och Rinkeby-Kista uppmanas att höja sina ambitionsnivåer och i samband med tertiär rapport 2 återkomma med reviderade årsmål för indikatorn *Nöjda brukare-korttidsboende*, samt om nödvändigt ta fram aktiviteter som stöder detta alternativt motivera eventuellt förekommande låga målvärden.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter som bidrar till att uppnå målet. Frågor om tillgänglighet och rätten till full delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett ansvar för stadens alla nämnder och bolagsstyrelser. I stadens program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning framgår hur nämnder och bolag ska arbeta med tillgänglighet samt rekommendationer för styrning på området. En revidering av programmet har genomförts under ledning av funktionshinderombudsmannen.

Under perioden har arbetet med samtliga kommunfullmäktiges aktiviteter påbörjats. I takt med att livslängden hos människor ökar så ökar även behovet av omsorg inriktat mot äldre.

Kommunstyrelsen utreder tillsammans med äldre-nämnden och socialnämnden förutsättningarna för äldre med beslut om LSS-boende att få äldreomsorg.

Om incitament saknas för utförare att arbeta mot arbetsmarknaden finns risk för inlåsningseffekt för brukarna. Socialnämnden gör tillsammans med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna.

När budget för kommunalt bostadstillägg återfinns hos stadsdelsnämnderna riskerar det att hämma byggandet av bostäder för personer med LSS-beslut. Kommunstyrelsen utreder organisation och konsekvenser av en centralisering av handläggning och finansiering av kommunala bostadstillägget för personer med LSS-beslut.

Stockholm är en demokratisk stad där invånare har inflytande

Stockholmarna ska känna att de har möjlighet att påverka Stockholms utveckling och den framtid som vi lämnar efter oss till kommande generationer. Ett viktigt arbete under mandatperioden är att stärka den representativa demokratin. Staden måste ta ansvar för att öka valdeltagandet i de delar av staden där det är lågt.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att samtliga 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för samtliga av kommunfullmäktiges tre indikatorer bedöms uppnås helt. Indikatorernas utfall kommer att redovisas i tertiärrapport 2 eller i bokslutet.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Nämnderna har under årets första tertiär genomfört och/eller utvecklat former för medborgardialoger och samråd med medborgare, brukare eller andra intressegrupper som bor eller verkar inom stadsdelsnämndsområdet. Stadsdelsnämnderna Farsta, Skärholmen och Spånga-Tensta har under tertiäret påbörjat arbete med medborgarbudgetar i respektive stadsdelsområde. Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd har under tertiäret arbetat med de förslag på åtgärder för ökad trivsel och trygghet i Östberga som kom fram i dialogarbetet under hösten 2016. En förstudie har exempelvis gjorts avseende ett all-aktivitetshus som föreslås ligga centralt i Östberga. Trafiknämnden har under perioden fortsatt att utveckla Tyck till via mobilapp och app, bland annat har medel beviljats för att utveckla en funktion för återkoppling på felanmälningar vilket bedöms öka servicenivån och dialogen med invånarna.

Lokala utvecklingsprogram

Samtliga facknämnder och bolagsstyrelser som i *avstämning av mål och budget för 2017* uppmanades att precisera vilka åtgärder de har för avsikt att påbörja under 2017 inom ramen för de prioriterade lokala utvecklingsprogrammen, har redovisat det planerade arbetet på området. Arbetsmarknadsnämnden och trafiknämnden har på ett utförligt sätt redogjort för ett stort antal åtgärder som kommer att genomföras inom samtliga sju prioriterade stadsdelsnämnder. Stadsdelsnämnderna redovisar det pågående arbetet inom ram för de lokala utvecklingsprogrammen inom den ordinarie uppföljningen utifrån de mål och aktiviteter från programmen som fastställts i deras verksamhetsplaner. Det är ett ambitiöst och omfattande arbete som i stort pågår enligt plan. Ett exempel är Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd som genom Östberga Community Center har erbjudit en uppsjö aktiviteter, som självförsvarskurs för kvinnor, teaterbesök, studiegrupper och grillkvällar på torget, utifrån önskemål från boende. Besökarna har beskrivit för personalen att aktiviteterna bidragit till samhörighet och en ökad känsla av trygghet i området. Ett annat exempel är Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd som har anställt en skolsocionom för att arbeta på Smedshagsskolan, inom ramen för projektet ”skola och socialtjänst i samverkan”. Sedan tidigare finns skolsocionomer på Hässelbygårdsskolan och Grimtaskolan. Resultatet av arbetet är ökad måluppfyllelse i skolarbetet och minskad frånvaro. Eleverna själva säger att de känner sig sedda och bekräftade i kontakten med skolsocionomerna. Farsta stadsdelsnämnd har fattat beslut om en uppdatering av sitt lokala utvecklingsprogram. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd hade som ambition att uppdatera sitt lokala utvecklingsprogram i samband med tertiärrapport 1, men har meddelat försening.

Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

Stockholm ska använda offentlig upphandling som ett styrmedel för att driva utvecklingen i socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar riktning. Velfärdsverksamheten ska kännetecknas av hög kvalitet, öppenhet och goda arbetsvillkor. Sociala hänsyn ska användas vid upphandling för att exempelvis motverka oseriösa leverantörer och bidra till att långtidsarbetslösa kommer i arbete.

Stadsledningskontoret bedömer att årsmålet för verksamhetsområdet kommer att uppnås helt under 2017. Bedömningen grundas på att 29 av 30 nämnder prognostiserar att målet kommer uppnås helt samt att årsmålet för kommunfullmäktiges indikator bedöms uppnås helt. Nämnderna har därutöver bedömt att de kommer att uppnå sina egna nämndmål och nämndindikatorer samt de aktiviteter de föresatt sig i sina verksamhetsplaner. Inga avvikelser från måluppfyllelse eller negativa tendenser eller trender kan utläsas i nämndernas inrapportering.

Stadsledningskontoret konstaterar att stadens nämnder genomför ett stort antal aktiviteter för att uppnå målet. Bland dessa kan nämnas att servicenämnden utvecklar sitt arbete med avtalsförvaltning och avtalsuppföljning för att säkerställa att befintliga avtal är ändamålsenliga och för att gjorda erfarenheter systematiskt tillvaratas inför kommande avtal. Idrottsnämnden har under perioden påbörjat arbetet med att förbättra följsamheten mot lag och stadens riktlinjer avseende direktupphandling. Rutiner för dokumentation samt hur dokumentation ska sparas ses över och arbetet med stickprov och kontroll av inköp intensifieras.

Utbildningsnämnden genomför löpande uppföljning av leverantörernas och förvaltningens avtalstrohet. Även uppföljningen av systemutnyttjandet av inköpsmodulen sker månatligen för att säkerställa att målet kan nås. Under början av året har grundskolorna utbildats i uppföljning av upphandlad lokalvård och nya former för stöd till skolornas inköpsansvarare provas genom workshops.

Ekonomi

Resultatprognos och uppföljning av resultatbudget

I budget 2017 har förutsatts att inga nämnder begär tilläggsanslag för den löpande verksamheten under året. Helårsprognosen för 2017 års resultat jämfört med budget visar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar ett överskott på 1 296 mnkr. Budgeten för verksamhetens intäkter har justerats med 10 mnkr till följd av utdelning från donationsstiftelser.

Resultatprognos

Prognostiserad avvikelse redovisas före resultatdispositioner

Avvikelse Budget - prognos helårsutfall mnkr	T1 2017		
	Budget efter SLK's justeringar	Prognos	Avvikelse
Verksamhetens intäkter	13 766	14 378	597
Verksamhetens kostnader (-) *	-55 986	-56 793	-791
Avskrivningar (-)	-1 264	-1 223	40
Verksamhetens nettokostnader	-43 484	-43 638	-154
Skatteintäkter och begravningsavgifter	45 612	46 141	530
Utgjämning och fastighetsavgift	-3 361	-3 721	-360
Finansiellt resultat inklusive utdelningar	1 246	1 294	48
Jämförelsestörande poster **	0	1 252	1 252
Disposition/avsättning begravningsfond	-13	-31	-18
Summa finansiering nettokostnader	43 484	44 935	1 451
Avvikelse året	0,1	1 296	1 296

*varav 400 mnkr avser ej budgeterade it-kostnader

**avser i huvudsak reavinsten vid markförsäljning

Uppföljning av nämndernas budget

Mnkr	KS Budget efter SLK:s justeringar	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigering	Awikelse före resultat- dispositioner	Awikelse efter resultat- dispositioner	Prognos awikelse Investeringsplan
Kommunstyrelsen	-1 439	-1 439	0	0	0
Revisorskollegiet	-27	-27	0	0	0
Servicenämnden	-3	-4	-1	-1	0
Valnämnden	-5	-5	0	0	0
Stadsdelsnämnderna	-20 488	-20 470	0	25	0
Arbetsmarknadsnämnden	-782	-779	3	3	0
Exploateringsnämnden	1 239	1 277	38	38	0
Fastighetsnämnden	287	279	-7	-7	232
Idrottsnämnden	-631	-631	0	0	0
Kulturnämnden: kulturförvaltningen	-896	-896	0	0	16
Kulturnämnden: stadsarkivet	-62	-62	0	0	0
Kyrkogårdsnämnden	-177	-162	15	15	4
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-111	-111	0	0	0
Socialnämnden	-1 216	-1 216	0	0	2
Stadsbyggnadsnämnden	-167	-165	2	2	0
Trafiknämnden	-694	-694	0	0	72
Utbildningsnämnden	-17 235	-17 914	-49	0	0
Äldrenämnden	-168	-168	0	0	17
Överförmyndarnämnden	-55	-55	0	0	0
Summa nämnder	-42 631	-43 243	0	74	343

Nämnderna prognostiserar efter tillstyrkta budgetjusteringar och övriga korrigeringar en budget i balans.

Efter överföring av resultatenheternas resultat prognostiseras ett överskott på cirka 74 mnkr.

Beräknad överföring av resultatenheternas resultat till 2018

Nämndernas överförda överskott från 2016 till 2017 uppgick till 657 mnkr. I tertialrapport 1 har nämnderna beräknat överföra ett nettoöverskott på 583 mnkr till 2018, varav stadsdelsnämnderna 257,5 mnkr. Nämndernas totala uttag från resultatfonderna uppgår i tertialrapport 1 till 74 mnkr.

I samband med ärendet *Avstämning mål och budget för 2017* anmälades nämndernas resultatenheter till kommunstyrelsen. I hanteringen av ärendet föll en av resultatenheterna bort. Som en följd av detta anmäler stadsledningskontoret Tillståndsenheten inom socialnämnden som en resultatenhet under 2017.

Mnkr	KS budget efter SLK's justeringar	Bokfört för perioden	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigering	Awikelse före resultat- dispositioner	Awikelse efter resultat- dispositioner	Prognos awikelse Investeringsplan
Stadsdelsnämnd Rinkeby-Kista	-1 543	-478	-1 536	-1	0	0
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	-1 134	-357	-1 135	-1	0	0
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	-1 855	-560	-1 851	0	0	0
Stadsdelsnämnd Bromma	-1 499	-468	-1 504	1	0	0
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	-1 157	-347	-1 137	9	9	0
Stadsdelsnämnd Norrmalm	-1 094	-379	-1 098	-1	0	0
Stadsdelsnämnd Östermalm	-1 357	-417	-1 351	14	16	0
Stadsdelsnämnd Södermalm	-2 240	-736	-2 224	0	0	0
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta-Vantör	-2 290	-746	-2 311	-12	0	0
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	-1 117	-363	-1 112	0	0	0
Stadsdelsnämnd Farsta	-1 550	-514	-1 549	0	0	0
Stadsdelsnämnd Älvsjö	-608	-200	-614	-3	0	0
Stadsdelsnämnd Hägersten-Liljeholmen	-1 868	-632	-1 868	-1	0	0
Stadsdelsnämnd Skärholmen	-1 179	-384	-1 181	-5	0	0
Summa stadsdelsnämnder	-20 488	-6 580	-20 470	0	25	0

Mnkr	KS budget efter SLK's justeringar	Bokfört för perioden	Prognos på årsutfall efter SLK:s korrigering	Awikelse före resultat- dispositioner	Awikelse efter resultat- dispositioner
Nämnd- och förvaltningsadministration	-649	-206	-615	34	34
Individ- och familjeomsorg	-2 074	-654	-2 137	-63	-63
<i>varav socialpsykiatri</i>	-488	-167	-487	1	0
Stadsmiljöverksamhet	-202	-60	-203	-1	-1
avskrivningar	-111	-35	-111	0	0
internräntor	-8	-2	-8	0	0
Förskoleverksamhet	-4 816	-1 539	-4 747	13	33
Äldreomsorg	-7 199	-2 340	-7 207	-8	-1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	-3 715	-1 233	-3 789	-37	-38
Barn, kultur och fritid	-383	-88	-377	5	5
Arbetsmarknadsåtgärder	-187	-96	-191	-4	-4
Ekonomiskt bistånd	-1 103	-324	-1 083	20	20
<i>varav handläggning</i>	-272	-94	-273	-1	-1
Övrig verksamhet	-43	-2	-4	40	40
Summa verksamheter	-20 488	-6 582	-20 470	0	25

Nedan kommenteras ekonomiska prognoser per verksamhetsområde. Vidare kommenteras de nämnder som prognostiserar större avvikelser än +/- 1 procent mot nämndens budget eller där det finns andra skäl för kommentarer. Nämnder som prognostiserar underskott uppmanas att vidta åtgärder för en ekonomi i balans bokslut 2017.

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Prognosen visar ett underskott på 63,4 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar 3,1 procent av nettobudgeten. Tre stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och sju stadsdelsnämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst underskott prognostiserar Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd med 24 mnkr samt Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd med 22,5 mnkr. Underskottet återfinns främst inom barn och ungdom och beror på höga kostnader för personal och kostsamma placeringar. En försvarande omständighet för en säker prognos är den osäkerhet som finns för ersättningssystemet för ensamkommande barn. Nämnderna lyfter en risk för att nämnderna i bokslut 2016 har uppskattat en högre intäkt för statsbidrag än vad som kommer att erhållas.

Stadsmiljö

Prognosen visar ett underskott på 1,0 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 0,5 procent av nettobudgeten. Fyra stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och två stadsdelsnämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst underskott prognostiserar Östermalms stadsdelsnämnd med 3,0 mnkr samt Kungsholmen med 1,5 mnkr. Underskotten beror bland annat på att nämnderna valt att genomföra viktiga stadsmiljöprojekt.

Förskola

Prognosen visar ett överskott på 33,2 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 0,7 procent av nettobudgeten. Sex stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och en stadsdelsnämnd prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Underskott prognostiseras av Östermalms stadsdelsnämnd med 2,0 mnkr. Underskottet beror framförallt på underskott i enheter "Norra Djurgårdstaden 1" och "Norra Djurgårdsstaden 2" som avvecklades som resultatenheter redan under år 2015. Störst överskott finns i Hässelby-Vällingby, 11,5 mnkr, Enskede-Årsta-Vantör, 11,4 mnkr och Hägersten-Liljeholmen, 6,3 mnkr. Överskotten beror främst på reserverade medel för oförutsedda händelser under året och minskade lokalkostnader.

Äldreomsorg

Prognosen visar ett underskott på 1 mnkr. Fem stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och åtta stadsdelsnämnder prognostiserar underskott. En stadsdelsnämnd prognostiserar ingen

avvikelse mot budget.

Störst överskott prognostiserar stadsdelsnämnderna Östermalm (19,0 mnkr), Enskede-Årsta-Vantör (15,3 mnkr) och Kungsholmen (11,5 mnkr). Överskotten beror främst på att antalet hemtjänsttimmar och antal personer i vård- och omsorgsboende minskat jämfört med år 2016 (gäller dock inte Enskede-Årsta-Vantör där utförda hemtjänsttimmar är högre än budgeterat). Störst underskott prognostiserar stadsdelsnämnderna Norrmalm (10,6 mnkr), Hägersten-Liljeholmen (9,9 mnkr) och Hässelby-Vällingby (9,1 mnkr). Underskotten beror främst på att antalet hemtjänsttimmar är högre än budgeterat och insatser inom främst vård- och omsorgsboende ligger högre i förhållande till budget. Hägersten-Liljeholmen lyfter även fram tomma lägenheter i vård- och omsorgsboenden som en anledning till underskottet.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Prognosen visar ett underskott på 38 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 1,0 procent av nettobudgeten. En stadsdelsnämnd prognostiserar överskott och nio stadsdelsnämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst underskott prognostiserar Skarpnäcks stadsdelsnämnd med 9 mnkr samt Skärholmens stadsdelsnämnd med 8 mnkr. Underskotten beror främst på ökade kostnader för personbundna transporter. Även underskotten inom beställarenheten och då inom insatstyperna hemtjänst, personlig assistans enligt LSS samt boende med särskild service för barn och unga LSS bidrar till underskottet.

Barn, kultur och fritid

Prognosen visar ett överskott på 8,3 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 2,7 procent av nettobudgeten. Fem stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och en stadsdelsnämnd prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst överskott prognostiserar Norrmalms stadsdelsnämnd med 3,0 mnkr samt Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd med 2,1 mnkr.

Arbetsmarknadsåtgärder

Prognosen visar ett underskott på 4 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 2,3 procent av nettobudgeten. Två stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och fyra stadsdelsnämnder prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst underskott prognostiserar Södermalm stadsdelsnämnd med 3,5 mnkr. Underskottet beror främst på fler anställda sommarjobbare.

Ekonomiskt bistånd

Prognosen visar ett överskott på 20 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 1,8 procent av nettobudgeten. Nio stadsdelsnämnder prognostiserar överskott och en stadsdelsnämnd prognostiserar underskott, resterande stadsdelsnämnder prognostiserar ingen avvikelse mot budget. Störst överskott prognostiserar Hägersten-Liljeholmen stadsdelsnämnd med 4,4 mnkr samt Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd med 4,0 mnkr. Överskotten beror främst på minskade kostnader för boende samt minskat antal biståndshushåll.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden prognostiserar ett överskott på 37,5 mnkr efter resultatdispositioner. Avvikelsen motsvarar 3,0 procent av nämndens driftbudget. Överskottet förklaras av minskade kostnader för internräntor med 13,0 mnkr och ökade tomträttsintäkter med 24,5 mnkr. Nämnden prognostiserar också ökade kostnader och intäkter med 15,0 mnkr för förvaltningsfastigheter.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämnden prognostiserar ett underskott om 7,2 mnkr, som uppkommit med anledning av att nämnden genomfört försäljning av två fastigheter. Den ena försäljningen avser Fatburen 2 (del av Söderhallarna), beslutad av kommunfullmäktige den 13 februari 2017, och den andra

avser Kvarnberget 6 (Rinkeby Folkets hus), beslutad av fastighetsnämnden den 13 december 2016.

Nämnden har begärt att avkastningskravet sänks med motsvarande belopp. Beslut om förändrat avkastningskrav fattas av kommunfullmäktige och stadsledningskontoret avser att behandla begäran i samband med tertialrapport 2. Nämnden redovisar också ökade kostnader med 2,3 mnkr för kreditivränta, vilket avräknas mot avkastningskravet som därmed sänks med motsvarande belopp. Under förutsättning att avkastningskravet justeras enligt begäran prognostiseras ingen avvikelse från nämndens budgeterade resultat.

Nämnden hade vid ingången av året ett större besparingsbeting om 48,1 mnkr. Ett antal åtgärder för en budget i balans behöver vidtas och ett arbete med detta har inletts inom fastighetsnämnden. På kort sikt klarar nämnden besparingsbetinget främst genom att minskade kapitalkostnader på grund av förskjutningar av projekt skjuts på framtiden, vilket innebär att nämnden har en fortsatt utmaning under kommande år. Det är därför nödvändigt att nämnden fortsätter arbetet kring ökad ekonomistyrning för en budget i balans.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämndens prognos för driftbudgeten visar ett överskott på 14,9 mnkr efter resultatdispositioner, vilket motsvarar cirka 8,4 procent av nämndens driftbudget. Överskottet beror främst på att nämndens underhållsåtgärder, cirka 8,0 mnkr, ska belasta investeringsbudgeten och inte driftbudgeten, till följd av komponentavskrivningar.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd prognostiserar ett överskott på 16 mnkr efter resultatdispositioner. Avvikelsen motsvarar 1,2 procent av nämndens driftbudget. Överskottet beror främst på att antalet utförda hemtjänsttimmar varit lägre än 2016 och även antalet platser på vård- och omsorgsboenden har minskat något. Totalt prognostiserar nämnden ett överskott om 19 mnkr för äldreomsorgen.

Finansiering

Svensk ekonomi förstärks i år och nästa år

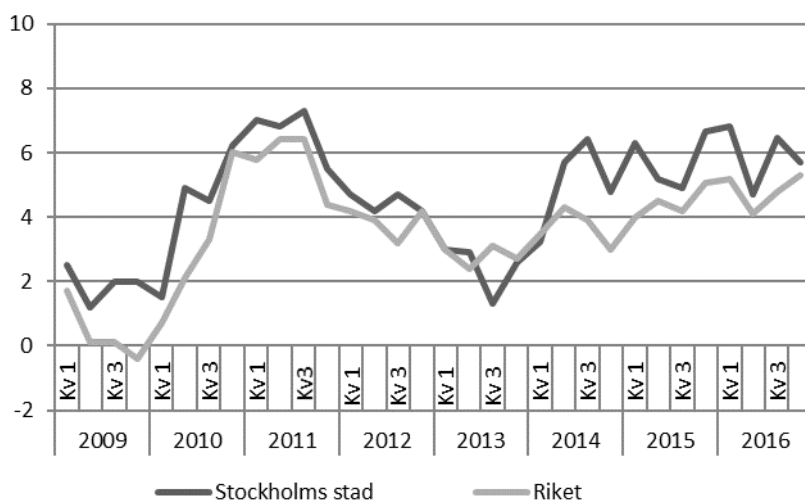
Stockholms stads intäkter består huvudsakligen av skatteintäkter som i sin tur beror på skatteunderlaget i staden, men också på skatteunderlaget i riket och det kommunala utjämnningssystemet. Skatteunderlagets storlek är direkt kopplat till lönesummans utveckling, det vill säga löneökningar och antalet arbetade timmar. Stadens finansiering är därför starkt beroende av hur ekonomin i hela landet utvecklas.

Trots en relativt svag global tillväxt utvecklas Sveriges ekonomi starkt. För helåret 2016 uppgick BNP-tillväxten till 3 procent, vilket är betydligt bättre än flertalet övriga ekonomier i Europa. Under 2017 väntas svensk ekonomi fortsätta att utvecklas bra med växande sysselsättning och ett ökat skatteunderlag. SKL räknar med att högkonjunkturen når sin topp under 2018 varefter konjunkturen långsamt återgår till balans. Det innebär att utvecklingen av sysselsättningen saktar in 2019 och att tillväxten och skatteunderlaget därmed blir svagare.

Hög tillväxt i Stockholm

Även ekonomin i Stockholm är stark, vilket bland annat märks i Handelskammarens barometer för första kvartalet 2017, som visar att konjunkturläget är starkare än normalt. Den goda konjunkturen märks även i en stark lönesummetillväxt. Under fjärde kvartalet 2016 ökade lönesumman i Stockholms stad med 5,7 procent jämfört med motsvarande kvartal 2015. Lönesummans tillväxttakt har legat på en hög nivå under de senaste två åren. Detta är ett tecken på en stark konjunktur och hänger nära samman med utvecklingen på arbetsmarknaden.

Lönesummor, procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal året innan, t.o.m. fjärde kvartalet 2016

Källa: SCB

Oförändrad arbetslöshet men ökat antal inskrivna

Första kvartalet 2017 var 10 800 fler personer sysselsatta på arbetsmarknaden i Stockholms stad jämfört med motsvarande kvartal föregående år, vilket är en ökning med 2,1 procent. Läget på Stockholms arbetsmarknad har förbättrats de senaste åren, men nu syns tecken på att antalet inskrivna arbetslösa börjat öka något. En viktig förklaring är att personer födda utanför Europa, nu skrivs in i etableringsuppdraget.

I april 2017 var antalet öppet arbetslösa 5 procent fler jämfört med motsvarande månad året innan. Samtidigt har antalet nyanmällda platser minskat. Den relativa arbetslösheten ligger dock kvar på en oförändrad nivå. I april var 6 procent inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften i Stockholms stad, vilket är en oförändrad nivå jämfört med april 2016.

Arbetsmarknadsstatistik kvartal 1, 2017

Nyckeltal	Kv 1 2017	Kv 1 2016	Förändring
Antal sysselsatta, 15-74 år	528 600	517 800	2,1 % fler
Öppet arbetslösa, antal (april)	18 596	17 768	5% fler
Nyanmällda platser till Arbetsförmedlingen	67 322	71 074	-5% färre
Relativ arbetslöshet (april)*	6,0%	6,0%	oförändrad

*Inskrivna arbetslösa i Stockholms stad, april 2017 som andel (%) av den registerbaserade arbetskraften 16-64 år

Skatter, slutavräkningar och utjämning m.m.

SKL bedömer att den starka tillväxten av skatteunderlaget, på 5 procent, som vi såg år 2016, kommer att avta något i år och nästa år. I den senaste skatteprognosen från den 27 april beräknas skatteunderlagsutveckling år 2017 bli 4,4 procent.

Stadens sammanlagda finansiering beräknas dock bli 169,7 mnkr högre än budget för 2017, exklusive finansiella poster. Detta beror framför allt på högre beräknade skatteintäkter till följd av högre uppräkningsstal och till följd av ökade intäkter från fastighetsskatten.

Investeringar

Helårsprognosen för 2017 uppgår till 7 434 mnkr inklusive exploateringsinkomster, vilket är 327 mnkr lägre än budgeterat.

Avvikelsen beror på tidsförskjutningar i ett antal projekt. Övriga större avvikelser redovisas nedan.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämndens investeringsbudget uppgår till 3 710 mnkr, med investeringsutgifter om 3 860 mnkr och investeringsinkomster om 150 mnkr. Därutöver har nämnden beviljats 95,9 mnkr för klimatinvesteringar under 2017.

Förskjutningar jämfört med verksamhetsplan rapporteras för ett antal projekt. De största avvikelserna avser Årstafältet, etapp 1 (124 mnkr), Kristinebergs slott (88 mnkr) och Bromsten (88 mnkr).

Trots förskjutningar i enskilda projekt prognostiserar nämnden sammantaget ett investeringsnetto i nivå med plan. Både investeringsutgifter och investeringsinkomster prognostiseras 50 mnkr över budget. Stadsledningskontoret konstaterar att nämnden får återkomma i tertiärrapport 2 om ett behov av utökad investeringsram för år 2017 föreligger.

Nämnden uppskattar exploateringsinkomsterna, bokförda värden vid försäljning av mark i samband med exploatering, till 200 mnkr, vilket är i nivå med plan.

Stadsledningskontoret konstaterar att prognoserna för projekten Kristinebergs strandpark, Bygglogistikcenter Hjorthagen, Årstastråket etapp 2, Södermalm 7:78 mm, Bryggvägen, Skogsstjärnan, Rosenlundsparken, Annedal Baltic och Bromma Blocks stormarknadsområde överskrider kommunfullmäktiges beslutade budget med mer än 15 procent.

Exploateringsnämnden uppmanas att vidta åtgärder för att sänka kostnaderna i projekten och vid behov återkomma till kommunfullmäktige för reviderade genomförandebeslut.

Fastighetsnämnden

Fastighetsnämndens investeringsplan uppgår till 1 758,1 mnkr, efter budgetjustering med 21,5 mnkr i *Avstämning av mål och budget 2017* för klimatinvesteringar och ersättningsinvesteringar inom idrottsområdet. Samtidigt gjordes en budgetjustering utan nettopåverkan som avsåg en omfördelning av medel från den utökade till den långsiktiga planen, vilket möjliggjordes av att projekt Söderstaden Larsboda (numera Stockholms livsmedelscentrum) förskjutits i tid. Inom den utökade planen skedde också en omfördelning till projekten Nytt tekniskt nämndhus och Kulturhuset från Söderstaden Larsboda.

Nämnden prognostiserar att nettoutgifterna kommer att underskrida budget med 238,3 mnkr. I beloppet ingår en begärd budgetjustering om 6,1 mnkr för en ansökan om klimatåtgärder i Stadsmuseet. Exkluderat den begärda budgetjusteringen blir överskottet 232,2 mnkr, vilket motsvarar cirka 13 procent.

Avvikelsen förklaras i huvudsak av att tre större förvärv av bostadsrätter samt projekt Stockholms livsmedelscentrum har förskjutits i tid, med följden att de båda budgetposterna ger ett överskott om vardera cirka 100 mnkr. Den långsiktiga investeringsplanen för nämndens egna projekt prognostiseras lämna ett överskott om cirka 34 mnkr, bland annat beroende på tidsförskjutning av tidplanen för Östermalmshallen på grund av överklaganden som beräknas leda förskjutning i tid och därmed minskade utgifter med 55 mnkr under året. Projektet bedöms totalt överskrida fastställd budget med 90 mnkr, vilket motsvarar 14 procent. Detta inkluderat ett besparingsbeting på projektet.

Avseende idrottsinvesteringar redovisas inga beloppsmässiga avvikelser, varken avseende den långsiktiga eller den utökade planen. Nämnden hanterar förändrade projektförutsättningar löpande genom omprioritering av medlen.

I *Avstämning av mål och budget 2017* uppmanades nämnden att vidta åtgärder för att säkerställa styrningen av investeringsprojekten och minimera riskerna för fördyringar samt att öka prognossäkerheten och förutsägbarheten i investeringsplaneringen och att undvika situationer där projekt måste avbrytas på grund av begränsat budgetutrymme med risk för eventuella rättsliga processer som följd. Nämnden rapporterar att en organisationsförändring har genomförts och att uppföljning av investeringsprojekten nu sker på månadsbasis samtidigt som ett nytt projektstyrningsverktyg håller på att implementeras. Dessa åtgärder bedöms leda till förbättrad prognossäkerhet, en ekonomi i balans och ett ökat fokus på ekonomi i hela organisationen.

Kulturnämnden: kulturförvaltningen

Nämnden prognostiserar en avvikelse om 16,2 mnkr. Avvikelsen beror främst på förskjutningar av projekt. Kulturnämnden: kulturförvaltningen har i budget för 2017 tilldelats en sammanlagd investeringsbudget om 44,8 mnkr. Långsiktig investeringsplan utgör 6,3 mnkr.

I investeringsplanen ingår 4,4 mnkr för biblioteksutveckling som överflyttats från 2016 samt 24,6 mnkr för Stadsmuseets ombyggnation och basutställning. Prognosen för Stadsmuseets inventeringar är att medlen inte kommer att förbrukas fullt under 2017. Resterande utgifter kommer i samband med att den nya utställningen färdigställs 2018. Prognosen för 2017 är att 13,4 mnkr kommer att förbrukas vilket betyder att resterande medel på 11,2 mnkr (upp till beslutade totalt 27,0 mnkr) beräknas förbrukas 2018.

Liljevalchs konsthall har i fullmäktiges budget tilldelats en investeringsbudget på 5,0 mnkr. Eftersom tidplanen för tillbyggnaden förskjutits kommer investeringsmedlen inte att behöva nyttjas 2017. Kommunstyrelsen föreslås justera nämndens investeringsbudget med 5,0 mnkr avseende Liljevalchs konsthall och 11,2 mnkr avseende Stockholms stadsmuseum. Budgetjusteringarna framgår av bilaga 1.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämndens investeringsbudget uppgår till 64 mnkr, varav 54 mnkr är utökad budget för Järva begravningsplats (15 mnkr), ombyggnad av arbetslokaler på Norra begravningsplatsen (19 mnkr), nytt kistgravkvarter på Råcksta begravningsplats (10 mnkr) samt för en ny begravningsanläggning på Skogskyrkogården (10 mnkr). Nämnden bedömer att aktuella underhållsåtgärder som omförs från drift till investering till följd av komponentavskrivningar kan rymmas inom investeringsbudgeten 2017 på grund av förskjutningar i investeringsprojekt. Därutöver prognostiserar nämnden ett överskott om 3,6 mnkr i huvudsak beroende på tidsförskjutningar i investeringsprojekt.

Trafiknämnden

Trafiknämndens investeringsplan uppgår till 1 346,7 mnkr, efter budgetjustering med 48,0 mnkr i *Avstämning av mål och budget 2017* och beslut om ombudgetering av 8,2 mnkr i samband med bokslut 2016. Nämnden prognostiserar att nettoutgifterna kommer att underskrida budget med 82,0 mnkr, vilket förklaras av att delar av projektet Tåtskikt Sergels Torg senareläggs, varvid utgifterna under året minskar med 71,7 mnkr samtidigt som inkomsterna ökar med 10,3 mnkr. För denna avvikelse begär nämnden en budgetjustering, vilket stadsledningskontoret föreslår ej beviljas. Nämnden får vid behov lämna ett överskott i 2017 års bokslut då medlen avser utökad budgetram och inte får allokteras om till andra investeringar.

Av projekten inom den utökade investeringsplanen är det bara Tåtskikt Sergels Torg som förväntas avvika från budget. När det gäller den långsiktiga investeringsplanen har nämnden gjort omfördelningar mellan olika projekt och investeringsområden. Såväl utgifter som inkomster beräknas öka med 14,9 mnkr. Utgifterna ökar för bland annat Brunkebergstorg och järnvägsbron vid Västberga allé. Dessa kan rymmas inom budget genom minskade utgifter för andra projekt och genom ökade inkomster, bland annat från försäljning av en dagvattenanläggning vid Norra Länken till Stockholm Vatten och Avfall AB.

För projekt Västberga allé innebär de ökade utgifterna att projektet i sin helhet bedöms överskrida beslutad budget med 27,8 mnkr till totalt 224,8 mnkr, vilket motsvarar en ökning med cirka 14 procent. Utgiftsökningen förklaras i huvudsak av att utlovad tillgång till spårområdena har uteblivit. Eventuellt kan staden erhålla skadestånd från Trafikverket för delar av utgiftsökningarna.

Avseende cykelmiljarden budgeterade nämnden åtgärder för 249,3 mnkr netto. Enligt prognosen beräknas nettoutgifterna uppgå till 262,1 mnkr, vilket innebär ökade utgifter om 12,8 mnkr. Bland annat har framkomlighetsåtgärder längs Farstastråket tillkommit.

Äldrenämnden

Äldrenämndens prognos för investeringsutgifterna netto uppgår till 4,7 mnkr, vilket är 17,4 mnkr lägre än budgeterat. Den beräknade budgeten uppgår sammantaget till cirka 22,0 mnkr och arbetet beräknas pågå under perioden 2014 till 2017. Avvikelsen förklaras av att en viss tidsmässig förskjutning har skett i investeringsplanen avseende utbyte av analoga trygghetslarm till digitala, vilket påverkar utfallet för investeringsutgifterna.

Medfinansiering

För att kunna genomföra angelägna satsningar på väg- och spårtrafiken i Stockholm är staden medfinansierare i ett antal stora statliga och regionala infrastrukturprojekt. Utbetalningarna till medfinansiering beräknas uppgå till cirka 240 mnkr 2017 och avser bland annat projekten Citybanan och utbyggnad av tunnelbanan.

Fastighetsförsäljningar

Fastighetsnämnden beräknar att försäljningsinkomsterna för 2017 uppgår till cirka 440 mnkr. Fastighetsnämnden har i sin verksamhetsplan för 2017 budgeterat nivån 490 mnkr och den bedömda reavinsten är 389 mnkr.

Exploateringsnämnden bedömde i verksamhetsplan för år 2017 att markförsäljningar i samband med exploatering kan uppgå till 4,0-4,6 mdkr. Bedömningen kvarstår. Det bokförda värdet av planerade markförsäljningar uppskattades i verksamhetsplanen till 200 mnkr. Prognosen för hela investeringsplanen netto inklusive exploateringsinkomster bedöms ligga i nivå med budget.

Försäljningsbetinget för exploateringsnämnden är satt till 200 mnkr för 2017. Nämndens bedömning i tertialrapporten är att försäljningarna totalt kommer att uppgå till cirka 1,6 mdkr under året. Beloppet utgörs av en grundprognos om 350 mnkr, en större försäljning i storleksordningen 200 mnkr som beräknas beslutas senare i år, samt en delförsäljning av mark i Botkyrka till Botkyrka kommun, till följd av beslut i kommunfullmäktige som fattats 2017-03-06, om drygt 1 mdkr per den 1 juli 2017. Marken i Botkyrka har ett bokfört värde om cirka 330 mnkr.

Investeringar inom bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB

Investeringsvolymerna inom koncernens bolag beräknas under 2017 att uppgå till över 12,5 mdkr vilket således är en fortsatt hög nivå men ca 350 mnkr lägre än koncernstyrelsens budget.

Under 2017 kommer koncernens bolag att driva ett 60-tal projekt över 300 mnkr.

Den största enskilda avvikelsen redovisar Familjebostäder som aviserar förskjutningar om 469 mnkr framförallt i bolagets nybyggnadsprojekt. Andra bolag som prognostiserar lägre investeringsvolym är SISAB och Micasa fastigheter. Stockholm Vatten, Stockholms Hamn och Stokab prognostiserar en investeringsvolym om ca 3,6 mdkr för år 2017. Det är en ökning av investeringsnivåerna med närmare 200 mnkr i jämförelse med budget. Ökningen är i huvudsak hänförlig till de större projekten hos dessa infrastrukturbolag.

Bostadsbolagen räknar med en investeringsvolym om närmare 6,2 mdkr vilket motsvarar närmare 50 % av koncernens prognostiserade investeringar. Bostadsbolagens planerade investeringar i nyproduktion motsvarar ca 28 procent i prognosen. Andelen är 2 % lägre än budget och kommunfullmäktiges mål om ökad nyproduktion av bostäder. Avvikelsen är en effekt av Familjebostäders aviserade tidsförskjutningar. Under året kan dock investeringar tillkomma för flyktigmottagandet hos framförallt Stockholmshem. Detta kan medföra en revidering av investeringsnivåerna i samband med tertialrapport 2.

SISAB aviserar att investeringarna förväntas minska med 184 mnkr och uppgå till drygt 2 mdkr. Avvikelsen beror på förväntade tidsförskjutningar i projekt i Rödabergsskolan, Bobergsskolan i norra Djurgårdsstaden, projekt Brandstegen och Vasa Real. Avvikelserna är hänförliga till detaljplaneprocessen och överprövningar. SISAB räknar därutöver med större investeringar i nyproduktion i Sjöviksskolan, och Kämpetorpsskolan. De största ombyggnadsprojekten är Frans Schartaus Handelsinstitut och Nälstaskolan.

Stockholms Hamnars utveckling av en ny hamn vid Norvikudden har kommit igång i snabbare takt än vad som tidigare förutsågs. Detta medför att prognosen för nedlagda utgifter i projektet uppgår till 990 mnkr att jämföra med de 850 mnkr som budgeterats för 2017.

Stockholm Vattens projekt SFA är det enskilt största projektet av koncernens investeringar. Ett reviderat genomförandebeslut har godkänts av kommunfullmäktige under våren 2017. Den totala budgeten för projektet beräknas till närmare 9,2 mdkr inklusive aktiverade räntor under byggtiden. Tidplanen för projektet har förlängts med 6 år med ett planerat färdigställande år 2026. Under år 2017 förväntas investeringarna i projektet uppgå till 609 mnkr vilket är en ökning med närmare 50 mnkr i förhållande till budget. Övriga investeringar för vattenproduktion och avfall beräknas uppgå till 1,6 mdkr. Den i jämförelse med budget aviserade ökningen beror på nödvändiga uppgraderingar i Henriksdal reningsverk. Inom projektet Sorterings- och matavfallsanläggning i Högdalen har dock tidplanen och därmed upparbetade kostnader förskjutits då detaljplanearbetet förlängs.

SGA Fastigheter, S:t Erik Markutveckling och Stockholm Parkering planerar investeringar i sina fastigheter och anläggningar om totalt närmare 260 vilket är 90 mnkr högre än budget 2017. Det är S:t Erik Markutveckling som prognostiserar för ökad volym. Avvikelsen mot helårsbudget är hänförlig till bolaget förvärv av fastigheten Postgården 5 på Årstafältet som inte var känd vid budgettillfället. SGA Fastigheter planerar för 2017 för investeringar om 20 mnkr enligt budget. Även Stockholm Stads Parkering prognostiserar investeringsnivå enligt budget. Tyngdpunkten 2017 ligger på projektet P-hus Hagastaden vilket är ett nyproduktionsprojekt vid blivande Norra Stationsparken.

Budgetjusteringar med mera

I budget 2017 har kommunfullmäktige fördelat medel till nämnderna. Det innebär att det inte finns några ytterligare resurser avsatta centralt för nämndernas löpande verksamheter utöver prestationsförändringar. Stadsledningskontoret tillstyrker 86,3 mnkr för ökade nettokostnader för driftverksamheten. Medlen finansieras enligt följande:

(Mnkr)	
Central medelsreserv: 2. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov	76,3
Utdelning från donationsfonder	10,0
Totalt	86,3

Därutöver har omfördelning av centralt budgeterade medel under kommunstyrelsen m.m. skett med 7,6 mnkr. Specifikation av tillstyrkta budgetjusteringar framgår av bilaga 1.

Ur Central medelsreserv: 4. Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter i 2017 års budget har medgetts budgetjustering för ökade utgifter inom investeringsplanen med 11,0 mnkr.

Central medelsreserv

Förskolor med hög hyra

Medel har reserverats för bidrag till nämnder med hög förskolehyra. Stadsledningskontoret gör avläsning två gånger per år i stadens lokaladministrativa system LOIS. Efter avläsning den 31 mars 2017 beräknas bidrag till stadens nämnder om 35,1 mnkr för första halvåret 2017. Budgetjustering sker samlat för helår, i samband med och efter avläsning för andra halvåret, i tertiärrapport 2.

Utbyggnad av särskilda boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning

Medel har reserverats för stimulansbidrag för utbyggnad av särskilda boenden för personer

med fysisk och psykisk funktionsnedsättning.

Nämnderna har ansökt om bidrag för utbyggnad av särskilda boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning om 0,2 mnkr. Stadsledningskontoret tillstyrker ansökningar om 0,1 mnkr enligt bilaga 1. Ansökningar om 0,1 mnkr avstyrks.

Nämnderna har ansökt om budgetjustering av tidigare ansökt, samt i föreliggande ärende ansökt, och beviljat bidrag för utbyggnad av särskilda boenden för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning om 7,1 mnkr. Stadsledningskontoret tillstyrker budgetjusteringar om 7,0 mnkr enligt bilaga 1. Begäran om budgetjusteringar om 0,1 mnkr avstyrks.

Aktivitetscentra

I kommunfullmäktiges budget för 2017 beslutades att aktivitetscentra ska upprättas i staden. Medel finns avsatta i central medelreserv 2: Till kommunstyrelsen ändamål för oförutsedda behov. Aktivitetscentrets huvudsakliga uppgift ska vara att ordna aktiviteter och främja social gemenskap, motverka otrygghet samt bidra till fysisk aktivitet för de boende i trygghetsboendet eller seniorboendet samt äldre i närområdet. Planen är att under år 2017 ska det upprättas aktivitetscentra i anslutning till stadens trygghetsboenden och år 2018 i stadens seniorboende. Med anledning av detta har de stadsdelsnämnder med trygghetsboende haft möjlighet att i samband med tertialrapport 1 ansöka om medel för detta arbete under 2017. Samtliga av de stadsdelsnämnder som har trygghetsboenden har ansökt om medel för att upprätta aktivitetscentra och sammanlagt föreslås 10,1 mnkr beviljas för nämndernas arbete.

Vattenförbättrande åtgärder

Kommunfullmäktige beslutade 2015 om Stockholm stads handlingsplan för god vattenstatus. Syftet med programmet är att stadens sjöar och vattendrag ska nå en god vattenstatus till 2021. I kommunfullmäktiges budget 2017 finns medel avsatta i central medelreserv 2: *Till kommunstyrelsen förfogande för oförutsedda behov*. Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar tilldela miljö- och hälsoskyddsnämnden 0,5 mnkr för fortsatt framtagande av lokala åtgärdsprogram Finansiering sker ur Central medelreserv 2: *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda behov*.

Medel för klimatinvesteringar

Enligt kommunfullmäktiges budget 2017 finns för perioden 2015 till 2018 sammantaget 720 mnkr avsatta för klimatiförbättrande åtgärder i Central medelreserv 4: *Till kommunstyrelsens förfogande för oförutsedda investeringsutgifter*.

Investeringsåtgärderna ska bidra till att nå stadens klimatmål och minska de klimatpåverkande CO₂-utsläppen eller bidra till en hög beredskap för kommande klimatiförändringar. Åtgärderna ska avse investering, kunna genomföras under det år som ansökan av medel görs samt ha ett tydligt samband med stadens gällande styrdokument inom klimat och miljöområdet. De ansökningar som föreslås beviljas medel bedöms bidra antingen till att nå stadens klimatmål om utsläppsminskning eller bidra till en hög beredskap för kommande klimatiförändringar som till exempel dagvattenåtgärder.

För 2017 finns 210,0 mnkr avsatta för klimatinvesteringar. I *Avstämning av mål och budget 2017* tilldelades 208,4 mnkr vilket innebär att det endast finns 1,6 mnkr kvar för 2017. I tertialrapport 1 har ansökningar avseende 2017 om 20,3 mnkr inkommit, vilket överstiger kvarvarande belopp. Ett antal projekt föreslås ändå prioriteras och dessa framgår av bilaga 1.

Fördelning av centralt avsatta medel under kommunstyrelsen m.m.

Avveckling/omstrukturering av lokaler

Nämnderna har begärt budgetjusteringar med 11,1 mnkr för ökade kostnader för avveckling och omstrukturering av lokaler med mera. Stadsledningskontoret tillstyrker budgetjusteringar med 7,6 mnkr enligt bilaga 1. Begäran om budgetjusteringar om 3,5 mnkr avstyrks.

Omslutningsförändringar

Nämnderna redovisar omslutningsförändringar för ökade kostnader och intäkter med 476,9 mnkr, varav 407,1 mnkr inom stadsdelsnämnderna. Nämndernas budgetar justeras med motsvarande belopp, bilaga 1.

Övrigt

Sociala investeringar

Staden arbetar med sociala investeringar i syfte att undvika framtida utanförskap och social utsatthet. Genom sociala investeringar ska kunskapsbaserade arbetssätt och metoder utvecklas och implementeras så att ekonomiska medel kan föras från kostsamma insatser när problem uppstått till kostnadseffektiva förebyggande åtgärder.

Under våren har en första ansökningsomgång genomförts och ett tjugotal idéskisser har inkommit. Efter beredning och rekommendationer från en beredningsgrupp respektive ett råd för sociala investeringar föreslår stadsledningskontoret att åtta ansökningar beviljas medel i denna omgång. Total investering för dessa ansökningar uppgår till 145 mnkr, varav knappt 35 mnkr under insatsernas första år.

En central del av sociala investeringar är att utvärdera insatsens effekt, för att därefter kunna bedöma ekonomiska förtjänster och om möjligt återföra medel. Kommunstyrelsen ansvarar för att extern utvärdering görs av respektive investering och stadsledningskontoret kommer löpande att följa förvaltningarna för avstämning och uppföljning. Ett tak för kommunstyrelsens utvärderingskostnader är tre procent av de medel som beviljas till projekten.

De investeringar som föreslås beviljas medel framgår nedan. Sökande nämnd anges men flera av investeringarna rör verksamhet i flera nämnder.

Nämnd	Namn på insats	Antal år	Total summa	Summa 2017
Arbetsmarknadsnämnden	Stöd till kortutbildade elever och nya målgrupper inom vuxenutbildningen	4	10,6 mnkr	1,3 mnkr
Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd	Flera vägar in – civil aktör i samarbete med förvaltningen för att förebygga utanförskap	4	8,4 mnkr	2,1 mnkr
Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd	Fritid för framtid	5	19,5 mnkr	3,9 mnkr
Socialnämnden	Framtid Stockholm - Järva	4	43,0 mnkr	10,7 mnkr
Socialnämnden	Nya vägar - Ersta Vändpunkt	3	4,7 mnkr	1,6 mnkr
Socialnämnden	Stärkt tidigt stöd i samverkan - ytterstaden	4	41,4mnkr	9,6 mnkr
Spånga-Tensta stadsdelsnämnd	Etablering av Techgården	4	10,8 mnkr	2,7 mnkr
Utbildningsnämnden	Förstärkta vidaregångar för elever från introduktionsprogram	3	6,8 mnkr	2,3 mnkr
Totalt			145,2 mnkr	34,2 mnkr

Lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism

I samband med tertialrapport 1 har samtliga stadsdelsnämnder samt arbetsmarknadsnämnden, idrottsnämnden, kulturnämnden: kulturförvaltningen, socialnämnden och utbildningsnämnden tagit beslut om lokala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism.

Nämndernas handlingsplaner utgör ett första steg i det lokala arbetet med frågan och

kommer att uppdateras årligen utifrån aktuell lägesbild och analys. Handlingsplanerna lyfter utifrån den lokala analysen fram åtgärder och utvecklingsinsatser för 2017, många med fokus på fortsatt förebyggande arbete mot radikaliserings och kunskapshöjande åtgärder.

Stadsledningskontoret har tillsammans med Försvarshögskolan granskat samtliga handlingsplaner och kommunstyrelsen kommer i ett separat ärende redovisa status i arbetet mot våldsbejakande extremism samt uppmana berörda nämnder att i dialog med stadens centrala samordnare revidera och vidareutveckla handlingsplanerna.

Lägesrapport Norra Djurgårdsstaden

Exploateringsnämnden är ansvarig för miljöstadsdelen Norra Djurgårdsstaden. I kommunfullmäktiges budget 2013 beslutades att exploateringsnämnden två gånger årligen ska återrapportera projektet till kommunstyrelsen. I uppföljningsanvisningarna anges att uppföljning och avvikelserapportering lämnas i samband med tertialrapport 1 och i verksamhetsberättelse utifrån byggande, ekonomi och miljöprogram.

Uppföljningen av stadens ambitioner att i Norra Djurgårdsstaden skapa förutsättningar för hållbar utveckling är viktig. År 2009 pekade kommunfullmäktige ut stadsdelen som ett nytt miljöprofilsområde för att etablera ett nationellt och internationellt föredöme för hållbar stadsutveckling.

Som en särskild bilaga till lägesrapporten finns i år en hållbarhetsredovisning med bland annat måluppfyllelse och en särskild uppföljningsrapport utifrån de krav som ställs på byggherrar och stadens egna arbeten i det tidigare gällande hållbarhetsprogrammet. Den sammanfattande bedömningen är att projektet är på god väg att uppfylla målen.

Ett reviderat program för hållbar stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden godkändes av kommunfullmäktige i början av året, 2017-01-30, § 14. Det reviderade programmet innehåller justerade mål som kommer att vara de som stäms av fortsättningsvis vid kommande uppföljningar.

I projektets lägesrapport efter första tertialet 2017 redovisas att den planerade utbyggnadstakten på 500-600 lägenheter per år genomförs i stort enligt planerna och att investeringsutgifterna för året prognosticeras cirka 25 procent lägre än i verksamhetsplanen för 2017.

Tertialrapporten ger en mycket god bild på relativt detaljerad och konkret nivå av pågående och planerade aktiviteter och de utmaningar som projektet arbetar med. Rapporten bör utvecklas ytterligare genom att inledningsvis sammanfatta mål, utfall och prognos på en övergripande nivå utifrån de tre perspektiven byggande, ekonomi och hållbar utveckling.

Upphandling av ramavtal för statistik, dnr 220-881/2017, 220-882/2017 och 220-883/2017

Stadens nuvarande ramavtal för statistik (Statistik och närliggande tjänster, Utrednings- och prognostjänster samt verksamhetsstatistik, och Undersökningstjänster) löper ut 2017-12-31. Nya upphandlingar behöver därför genomföras. Syftet med upphandlingen är att förse stadens nämnder och bolag med statistik- och undersökningstjänster. För att täcka behoven planeras tre avtal att tecknas inom 1) statistiktjänster, 2) utrednings- och utvärderingstjänster samt 3) undersökningstjänster.

Med anledning av ovanstående föreslår stadsledningskontoret att kommunstyrelsen beslutar att stadsdirektören får i uppdrag att genomföra upphandling av statistiktjänster, utrednings- och utvärderingstjänster samt undersökningstjänster. Vidare får stadsdirektören även i uppdrag att besluta om förfrågningsunderlag, tilldelning av kontrakt, tecknande och löpande avtalshantering inklusive beslut om ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder.

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2015, årsrapport från

Funktionshinderombudsmannen, dnr 151-571/2016

Rapporten från funktionshinderombudsmannen avser förhållanden under verksamhetsåret 2015 i relation till de funktionshinderpolitiska målen. Slutsatserna och rekommendationerna som

presenteras i rapporten handlar om områdena fysisk tillgänglighet, kommunikation/information, kunskap och bemötande, utbildning, arbete, bostad samt fritid. Det nuvarande programmet för delaktighet för personer med funktionsnedsättning löper ut 2016 och ska revideras. Det behöver då ske utifrån kommande nationella mål och utifrån rekommendationer från programmets utvärdering. I den utvärdering av programmet som gjorts framkommer det att programmet ger en tydlig signal om att tillgänglighetsperspektivet ska vara en integrerad del av samtliga nämnders och styrelserns arbete. Det behövs tydliga anvisningar för hur programmets resultat ska redovisas för att dels underlätta jämförelser mellan nämnder och styrelser, dels underlätta för lokala funktionshinderråd och allmänhet att följa utvecklingen i arbetet utifrån programmets inriktning.

Stadsledningskontoret anser att funktionshinderombudsmannens rapport utgör ett bra underlag för fortsatt kvalitetsutveckling inom verksamheten delaktighet för personer med funktionsnedsättning, och föreslår till kommunstyrelsen att godkänna rapporten.

Avtal med SHIS (Stiftelsen Hotellhem i Stockholm) om bostadslägenheter för nyanlända, dnr 112-2126/2016

I enlighet med kommunfullmäktiges beslut 26 september 2016 har socialnämnden tecknat ett avtal med SHIS som reglerar ersättning för utförda åtgärder vid lägenheter för nyanlända. Socialnämnden har anmält ärendet till kommunstyrelsen.

SHIS ersätts enligt avtalet av socialnämnden för kostnader förenade med tillhandahållande av bostadslägenheter till nyanlända, enligt självkostnad uppskattad till 35 000 kronor per lägenhet och år. I självkostnaden ingår verksamhetsanpassningar, personal, bevakning mm. Taket för ersättning är den av kommunfullmäktige angivna ramen om 49 mnkr.

Stadsledningskontoret kan konstatera att avtalet är i linje med kommunfullmäktiges intentioner. Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt, att kostnaderna noga följs upp och att socialnämnden, i enlighet med ärendet i kommunfullmäktige, successivt redovisar genomförda beställningar i tertialrapporter, verksamhetsberättelse med mera.

Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola i Stockholms stad 2016, dnr 140-801/2017

Rapporten "Samlad kvalitetsredovisning kommunal förskola i Stockholms stad 2016" sammanställs av utbildningsnämnden och är en stadsövergripande samlad redovisning av stadens 14 stadsdelsnämnders kvalitetsredovisningar och ger en sammanfattande bild av stadens kommunala förskoleverksamhet. Huvudsyftet med kvalitetsredovisningen är att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till de nationella målen i läroplanen, identifiera framgångsrika arbetssätt och därutöver förslag till stadsövergripande utvecklingsområden för kommunfullmäktige. Avsikten är att bidra till en likvärdig utbildning för alla barn. Vid utbildningsnämndens sammanställning tas även hänsyn till erfarenheter från den kommunala utvärderingen, resultat från förskoleundersökningen och andra kvalitetsgranskningar och resultat.

Stadsledningskontoret anser att utbildningsnämndens rapport utgör ett bra underlag för fortsatt kvalitetsutveckling inom stadens förskoleverksamhet och föreslår till kommunstyrelsen att godkänna rapporten.

Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden, dnr 140-610/2017

I kommunfullmäktiges budget för 2017 fick utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ett fortsatt uppdrag att arbeta med stadsgemensamma principer och metoder för rekrytering och kompetensutveckling för förskollärare. Utbildningsnämnden har tillsammans med stadsdelsnämnderna inom uppdraget ställt samman rapporten "Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden (140-610-2017)". I rapporten redovisas resultat och analyser som stöd för det framtida arbetet med kompetensförsörjning i stadens

förskolor. Syftet är att rapporten ska ligga till grund för en gemensam dialog mellan stadsdelsförvaltningarna, utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret om kommande strategier och prioriteringar.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner rapporten "Kompetensförsörjningsinsatser för den kommunala förskoleverksamheten i staden", dnr 140-610-2017.

Uppföljning Stockholms stads miljöprogram 2016-2019

Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument som bryter ned kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål i uppföljbara delmål. I programmet identifieras nämnder och styrelser som har en nyckelroll i genomförande- och eller uppföljningshänseende. Ansvaret för uppföljningen av delmålen är av kommunfullmäktige fördelat på kommunstyrelsen och ett antal bolag och facknämnder, medan genomförandeansvaret åvilar samtliga nämnder. Kommunstyrelsen har det övergripande uppföljningsansvaret för miljöprogrammet.

För 2016 bedömde kommunstyrelsen att inriktningsmålet "Ett klimatsmart Stockholm" uppfylldes helt. Det finns dock utvecklingsområden. Konkreta uppdrag och uppmaningar görs i tertiärrapport 1 i samband med bedömning av kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål eller i samband med budget för 2018. I stadsledningskontorets anvisningar har inget krav ställts på att delmålsuppföljningen ska vara nämndbehandlad. Det är upp till respektive nämnd eller bolagsstyrelse att avgöra.

Miljöprogrammet 2016-2019 består av sex övergripande inriktningsmål samt 30 delmål. Av Miljöprogrammets 30 delmål bedömer uppföljningsansvariga nämnder att ett förväntat utfall vid programmets utgång 2019 är att 22 delmål uppfyllts helt, sex delmål uppfyllts delvis, ett delmål uppfylls ej och ett delmål har inte bedömts. Den samlade uppföljningen för 2016 för Stockholms stads miljöprogram 2016-2019, återfinns i sin helhet i bilaga 10.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner uppföljningen för 2016 för Stockholms stads miljöprogram 2016-2019.

Humanitärt undantag i plan och bygglagen, skrivelse av Lotta Edholm (L), dnr 108-2041/2015

I skrivelsen refereras till ett förslag som Boverket lämnat till Näringsdepartementet om utvidgade tidsbegränsade ändringar i plan- och bygglagen, PBL, så att regeringen genom förordning kan undanta vissa lagkrav i PBL. Förslaget föranleds av de problem som kommunerna har att på kort tid och inom ramen för PBL klara bostadsförsörjningen för nyanlända och asylsökande. I skrivelsen uppmanas kommunstyrelsen att hemställa hos regeringen att förslaget ska genomföras samt att det ska utredas hur många fler bostäder som skulle kunna byggas i staden genom förslaget. Utöver stadsledningskontoret har skrivelsen remitterats till stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden.

Stadsledningskontoret konstaterar att regeringen för närvarande bereder ett lagförslag om ändringar i PBL som innefattar utvidgade möjligheter att tidsbegränsat kunna undanta vissa lagkrav i PBL. Staden arbetar idag brett med att lösa bostadsfrågan och övriga lokalbehov som behövs för att klara att ta hand om nyanlända och asylsökande. Någon utredning i form av hur många fler bostäder som skulle kunna byggas genom de föreslagna lagändringarna i PBL är inte aktuell. Resultatet skulle sannolikt variera stort beroende på vilka lagförändringar som faktiskt kommer att beslutas av riksdagen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att skrivelsen anses besvarad med vad som anförts i ovan.